

**Střední zdravotnická škola a Vyšší odborná škola
zdravotnická, Šumperk,
příspěvková organizace**

**SZŠ a VOŠZ
ŠUMPERK**

PREVENTIVNÍ PROGRAM ŠKOLY (PPŠ)

školní rok 2026/2027

Obsah:

1. Východiska pro zpracování PPŠ	3
2. Charakteristika školy	3
3. Analýza současné situace.....	4
4. Témata primární prevence	5
5. Cíle, kterých chceme dosáhnout.....	6
6. Aktivity pro jednotlivé cílové skupiny	9
7. Realizace témat.....	10
7.1. Realizace témat v rámci ŠVP	10
7.2. Akce pro žáky	10
7.2.1. Besedy, přednášky a interaktivní aktivity, workshopy	10
7.2.2. Kurzy	11
7.2.3. Soutěže	11
7.2.4. Projekty.....	11
7.2.5. Mimoškolní aktivity	11
7.2.6. Ostatní akce.....	11
7.3. Vzdělávání a metodické vedení pedagogických pracovníků	12
7.3.1. Vzdělávání	12
7.3.2. Metodické vedení	12
7.3.3. Konzultace	12
7.4. Poradenství, konzultace a spolupráce s rodiči, zákonnými zástupci	12
7.5. Propagace PPŠ:.....	12
8. Mapování situace	13
9. Přehled spolupracujících institucí a odborníků podílejících se na prevenci rizikového chování	13
10. Evaluace	18

Příloha č. 1: Tabulka – Prevence rizikového chování ve výuce dle ŠVP

Příloha č. 2: Školní program proti šikanování

1. Východiska pro zpracování PPŠ

- Metodický pokyn MŠMT č.j.: 20 006/2007-51 k prevenci sociálně patologických jevů u dětí a mládeže,
- Metodické doporučení ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních (dokument MŠMT č.j.: 21291/2010-28),
- Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2019 – 2027,
- Metodický pokyn MŠMT č.j.: 10 194/2002-14 k jednotnému postupu při uvolňování a omlouvání žáků z vyučování, prevenci a postihu záškoláctví,
- Strategický protidrogový plán Olomouckého kraje na období 2023 – 2026,
- Krajský plán primární prevence rizikového chování v Olomouckém kraji na léta 2023 – 2026
- Školní preventivní strategie SZŠ Šumperk na období 2023 – 2026.

2. Charakteristika školy

Kontaktní údaje:

Název školy: Střední zdravotnická škola a Vyšší odborná škola zdravotnická, Šumperk, příspěvková organizace

Adresa: Kladská 234/2, 787 01 Šumperk

Webové stránky: www.szssumperk.cz

Kontakty:

Ředitelka školy: Mgr. Eva Čmakalová tel.: 583 213 074
reditel@szssumperk.cz

Statutární zástupce:: Mgr. Ida Žváčková tel.: 583 213 308
zvackova@szssumperk.cz

Zástupce ředitelky školy: Mgr. Pavel Zelený tel.: 583 213 308
zeleny@szssumperk.cz

Učitelka řídící praktické vyučování: Mgr. Anežka Gronychová tel.: 583 213 308
gronychova@szssumperk.cz

Výchovný a kariérový poradce: Mgr. Ida Žváčková tel.: 583 213 308
zvackova@szssumperk.cz
Konzultační hodiny: úterý 14.30 – 15.00 hodin
středa 10.30 – 11.30 hodin
čtvrtek 9.00 – 10.00 hodin
individuálně dle potřeby

Školní metodik prevence: Mgr. Anežka Gronychová tel.: 583 213 308
gronychova@szssumperk.cz

Konzultační hodiny: pondělí 12.00 – 14.00 hodin
úterý 12.00 – 14.00 hodin
pátek 10.00 – 11.00 hodin
individuálně dle potřeby

Školní psycholog: PhDr. Pavel Čapka tel.: 604 651 097
capka.pav@gmail.com
Konzultační hodiny: lichý týden v pondělí 12.00 – 14.00 hodin
v budově školy, telefonicky + emailem kdykoliv

3. Analýza současné situace

Střední zdravotnická škola a Vyšší odborná škola zdravotnická, Šumperk, příspěvková organizace (dále jen SZŠ a VOŠZ Šumperk) je odbornou školou, která vzdělává žáky v oboru Praktická sestra 53-41-M/03 v rámci čtyřletého denního a pětiletého večerního studia. Studijní zaměření předurčuje žáky se silným sociálním cítěním převážně ženského pohlaví, nejedná se ale o školu jednoznačně dívčí. V každém ročníku studuje v průměru 5 chlapců. Od školního roku 2022/2023 bylo na škole zahájeno kombinované studium v oboru Diplomovaná všeobecná sestra 53-41-N/1 v délce studia 3,5 roku. Od školního roku 2025/2026 probíhá kombinované studium oboru Diplomovaná všeobecná sestra 53-41-N/1 od 1. ročníku v novém vzdělávacím programu v délce studia 3 roky.

Denní studium zahrnuje 4 ročníky po dvou třídách v ročníku – tedy 1. A, 1. B, 2. A, 2. B, 3. A, 3. B, 4. A, 4. B. Večerní studium zahrnuje tento školní rok 2 ročníky – tedy 2. C a 5. C. Kombinované studium probíhá v prvním až čtvrtém ročníku, tedy 1. D, 2. D, 3. D a 4. D.

Zrekonstruovaná budova s příjemnými interiéry se nachází v centru města, díky infrastruktuře Olomouckého kraje je snadno dostupná dívkám a chlapcům z okolních vesnic a měst. Ke škole náleží Domov mládeže s dostačující kapacitou ubytovacích míst pro žáky a studentky ze vzdálenějších lokalit.

Na škole funguje výchovná komise ve složení výchovná poradkyně, školní metodik prevence, ředitelka školy a zástupce ředitelky školy. Ta postupuje v případě projevů rizikového chování podle vypracovaného krizového plánu.

Základním kamenem a oporou primární prevence je Školní řád. Ve Školním řádu jsou ukotvena práva a povinnosti žáků, rodičů a podrobnosti o pravidlech jejich vzájemných vztahů. Školní řád informuje o provozu a vnitřním režimu školy, upravuje podmínky zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví, včetně zacházení s majetkem. S jeho obsahem jsou učitelé, všichni zaměstnanci, žáci i zákonní zástupci seznámeni na začátku školního roku. Dále je zavedený i Školní řád platný pro studenty VOŠ jak v 3,5letém studiu, tak ve 3letém studiu, včetně dodatku. Školní řády jsou umístěny ve škole ve studovně ve druhém patře budovy, ve sborovně v prvním patře a jsou také přístupné na webových stránkách školy.

Krizové plány pro jednotlivé formy rizikového chování jsou uloženy a k dispozici ve sborovně v prvním patře školy a na webových stránkách školy.

Rezervy z hlediska možností realizace sportovních a jiných mimoškolních aktivit představuje nevyhovující sportovní prostranství v místě školy. Škola proto dle potřeby využívá alternativní sportoviště jiných organizací města Šumperk. Skutečností, která může

negativně působit na žáky a studenty naší školy, je sousední parčík, ve kterém se shlukují osoby vykazující projevy rizikového chování.

Vývoj celorepublikové demografické křivky ovlivnil v dřívějších letech snížený počet uchazečů o studium. Nicméně jsme nyní zaznamenali vyšší zájem o studium na naší škole v nárůstu počtu podaných přihlášek ke studiu. Napomohla tomu i situace v souvislosti s pandemií covid-19 a zvýšení prestiže povolání praktické sestry.

V návaznosti na tyto aspekty bude v následujících letech nutné i nadále pracovat na tvorbě pozitivního školního klimatu, kde na všech úrovních panuje pochopení, vstřícnost a vzájemný respekt. Společným cílem všech zaměstnanců školy je navodit přátelskou atmosférou bez stresu, obav a náznaků xenofobie a intolerance. Škola tak poskytuje bezpečné prostředí s jasně vymezenými pravidly a zásadami.

4. Témata primární prevence

V současné školní prevenci rozlišujeme devět oblastí rizikového chování (Miovský et al., 2010), které řeší specifická primární prevence rizikového chování.

- Záškoláctví
- Šikana a extrémní projevy agrese (kyberšikana, násilí, vandalismus, intolerance, antisemitismus, extremismus, rasismus a xenofobie, homofobie)
- Rizikové sporty a rizikové chování v dopravě
- Rasismus, xenofobie
- Negativní působení sekt
- Sexuální rizikové chování
- Prevence v adiktologii (závislostní chování, užívání všech návykových látek, netolismus, gambling,...)
- Spektrum poruch příjmu potravin
- Okruh poruch a problémů spojených se syndromem týraného, zanedbávaného a zneužívaného dítěte.

V rámci realizace ŠVP a PPŠ jsou průběžně naplňována témata, která jsou z hlediska analýzy, studijního zaměření a současného trendu mládeže aktuální a potřebná. Většina témat je součástí vzdělávacího plánu jednotlivých vyučovacích předmětů. Některá témata jsou realizována formou preventivních programů, besed, interaktivních setkání s metodikem prevence, anebo v rámci třídnických hodin.

Jde zejména o tyto oblasti:

- prevence šikany a všech jejích forem – posilování a rozvoj mezilidských vztahů,
- prevence záškoláctví,
- prevence užívání návykových látek, prevence virtuálních drog, netolismu a nomofobie.

Další aktuální témata jsou:

- péče o duševní zdraví, wellbeing,
- sebepoškozování,
- prevence vzniku poruch příjmu potravy,
- prevence kriminality a delikvence, právní odpovědnost,
- prevence projevů xenofobie, rasismu, intolerance,

- prevence sexuálního zneužívání a týrání,
- zdravý životní styl,
- ekologie.

Nespecifická primární prevence zahrnuje veškeré aktivity, které podporují zdravý životní styl a pozitivní sociální chování. Jejím nástrojem je především smysluplné využívání volného času formou volnočasových aktivit a organizovaných programů, které vedou k dodržování společenských pravidel, zdravého rozvoje osobnosti a především k odpovědnosti za sebe a své jednání. Nespecifická prevence probíhá formou zájmových aktivit, práce s nadanými žáky v dané oblasti a jednorázových i opakovaných humanitárních, charitativních, sportovních a dalších školou realizovaných akcí.

5. Cíle, kterých chceme dosáhnout

Dlouhodobé cíle (uvedeny ve Školní preventivní strategii SZŠ a VOŠZ Šumperk):

- vytvořit bezpečné prostředí, pozitivní sociální klima, které pomůže předcházet jednotlivým oblastem rizikového chování (násilí, šikaně, experimentování s drogami – návykovými látkami apod.) a co nejdříve zachytí varovné signály rizikového chování v raných stádiích,
- vést žáky k sebevědomí, sebehodnocení, stanovení si reálných cílů v životě, k poznání sebe sama, k zvládání stresu, k dovednostem řešit své problémy bez pomoci léků a jiných návykových látek, utvářet a upevňovat odpovědnost žáků za vlastní chování a způsob života a uvědomování si důsledků jednání,
- posilovat komunikační dovednosti žáků, zvyšovat schopnost řešit problémy, konflikty, učit se adekvátní reakci na stres,
- upozorňovat žáky na nebezpečí a rizika virtuálního prostředí a formách jeho zneužívání, v rámci nabízených preventivních aktivit seznamovat rodiče i děti se stále novými aktuálními riziky internetu a komunikačních technologií včetně možností vzniku závislostí,
- rozvíjet nabídku preventivních programů všeho druhu včetně prožitkových nebo intervenčních, podporovat práci třídních učitelů se žakovskými kolektivy i vzájemnou spoluprací jednotlivých pedagogů,
- předcházet užívání alkoholu, tabáku a experimentování žáků s marihuanou a ostatními návykovými látkami, reagovat na aktuální negativní jevy (zneužívání nikotinu, nikotinové sáčky, elektronické cigarety,...),
- podporovat péči o duševní zdraví žáků v důsledku nárůstu psychických problémů a náročného chování dětí a mládeže z různých důvodů (pandemie covid-19, válečná situace v Evropě a z toho vyplývající ohrožení psychické stability).

Krátkodobé cíle:

1. Prevence virtuálních drog (netolismus)

Cíle:

- seznámit žáky se základními pojmy virtuálních drog – PC, Reality show, výherní automaty, sázení, internet, Facebook, Instagram, chat ...,

- předcházet zdravotním, sociálním a psychickým poškozením v důsledku přílišného užívání virtuálních drog – znecitlivění, ztráta reality, snížení sebekontroly, násilí, závislost, gambling, sexting, ...,
- stanovit pravidla a posilovat sebekontrolu pro užívání virtuálních drog,
- seznámit žáky s možným nebezpečím při nakládání s osobními daty na internetu.

Ukazatele úspěchu:

- žáci znají základní pojmy, pozitiva a negativa virtuálních drog,
- žáci si jsou vědomi pravidel pro užívání virtuálních drog a znají následky jejich porušování,
- žáci dodržují Školní řád – nepoužívají mobilní telefon při vyučování.

2. Prevence šikany – posilování a rozvoj mezilidských vztahů

Prevence projevů xenofobie, rasismu, intolerance

Cíle:

- předcházet šikaně (projevům, stádiím a formám),
- předcházet projevům xenofobie, rasismu a intolerance,
- posilovat a rozvíjet zdravé vrstevnické vztahy, posilovat zdravé klima školy,
- vyvracet předsudky a pěstovat úctu k životu,
- zasvětit pedagogické i nepedagogické pracovníky do problematiky šikany,
- účinně a profesionálně postupovat při rozpoznání šikany v souladu s pokyny MŠMT,
- zajistit bezpečnost žáků o přestávkách a skrytých místech školy (např. pedagogickým dohledem).

Ukazatele úspěchu:

- mezi žáky nebudí šikana,
- žáci mají zdravé sebevědomí a pozitivní přístup k okolí a ostatním,
- žáci samostatně myslí a rozhodují se, otevřeně říkají svůj názor, jsou tolerantní,
- žáci mají zájem a potřebu pospolitosti třídy (společné akce, STK, školní ples....),
- na půdě školy panuje důvěrná a bezpečná atmosféra,
- žáci se zajímají o multikulturní společnost a postoje (rasismus, xenofobie...).

3. Prevence závislostí, alkoholismu a kouření, užívání návykových látek

Cíle:

- předcházení užívání návykových látek, včetně alkoholu, tabáku, el. cigaret, kratomu,
- oddálit první kontakt s nelegálními návykovými látkami,
- aktivizovat žáky k pravidelným sportovním a zájmovým činnostem a účelnému vyplnění volného času,
- podporovat žáky v jejich nápadech, potřebách a tvořivosti,
- proškolení pracovníky školy o PP intoxikovanému žákovi.

Ukazatele úspěchu:

- mezi žáky nekolují mýty o návykových látkách, znají negativa i pozitiva návykových látek,
- žáci se zapojují do zájmových činností, projektů a dalších mimoškolních aktivit,
- počet experimentů s návykovými látkami je nižší oproti standardu,
- žáci vědí, na koho se v případě potřeby obrátit.

4. Prevence rizikového sexuálního chování, sexuálního zneužívání a týrání (sex. výchova)

Cíle:

- předcházet rizikovému sexuálnímu chování – promiskuitě, nebezpečím nechráněného styku, nemocem,
- předcházet rizikům předčasného sexuálního života – právní odpovědnost, citová nevyzrálost, antikoncepce, potraty,...,
- předcházet rizikům souvisejících s tělesnými a psychickými změnami – porozumění a péče o své tělo – ducha, informace o přirozených vývojových změnách, gynekologie, sexuologie...,
- posilovat a upevňovat obecně uznávané hodnoty – rodina, mateřství, láska...,
- podporovat zdravé sebevědomí žáků a citlivě přistupovat k jejich problémům (první vztahy lásky, růst a změny sekundárních pohlavních znaků,...),
- předcházet rizikům sexuálního zneužívání, týrání a zanedbávání – pedofilie, sexuální zneužívání, pornografie, znásilnění,...

Ukazatele úspěchu:

- žáci lépe rozumí svým citům a tělesným změnám – nestydí se za ně...,
- žáci dokáží říci NE a umějí ho i přijmout – asertivní jednání,
- žáci k sexu zaujímají zodpovědný postoj – znají rizika i pozitiva,
- žáci se orientují v problematice sexuální výchovy, vědí, na koho se obrátit s problémy,
- žáci dávají přednost dlouhodobým vztahům postavených na lásce, partnerství a přátelství.

5. Prevence kriminality a delikvence, právní odpovědnost

Cíle:

- vysvětlit a popsat základní projevy kriminality a delikvence (krádeže, násilí, vandalismus...),
- vysvětlit jednotlivé dílčí mechanismy a dynamiku trestných činů, přestupků (co se děje před, proč, co se děje potom, jak se cítí oběť...),
- zasvětit žáky do základních ustanovení Trestního zákoníku, Školního řádu,
- seznámit žáky se svými právy ve společnosti – práva dětí, Ústava ČR apod.
- upevňovat základní pravidla a hodnoty společenského chování,
- předkládat vhodný vzor společenského chování, dbát na dodržování zákona a být morální podporou.

Ukazatele úspěchu:

- žáci si jsou vědomi následků spáchání přestupku a trestného činu,
- žáci znají Školní řád a jsou srozuměni s důsledky případného porušení,
- žáci respektují, znají základní lidská práva a hodnoty společenského chování,
- žáci vědí, na koho se obrátit v případě potíží, a to nejen na půdě školy,
- žáci mají důvěru v pedagogický sbor.

6. Prevence záškoláctví

Cíle:

- snížit počet zameškaných hodin,
- posilovat hodnotu vzdělání.

Ukazatele úspěchu:

- počet zameškaných neomluvených hodin je nízký,

- žáci jeví zájem o výuku a jiné školní aktivity – cítí potřebu vzdělání.

7. Zdravý životní styl, Prevence vzniku poruch příjmu potravy, Ekologie

Cíle:

- podporovat zdravý životní styl žáků – životospráva, duševní hygiena,...,
- upevňovat kladný vztah ke svému tělu,
- předcházet negativním vlivům medií a reklamy (tisk, TV, PC) – ideál krásy, odtržení od reality, módní trendy atd.,
- předcházet vzniku poruch příjmu potravy – anorexie, bulimie, diety, obezita,...,
- naučit žáky poskytovat první pomoc a orientovat se v IZS,
- upevňovat a rozvíjet kladný vztah k životnímu prostředí – ekologii.

Ukazatele úspěchu:

- žáci mají zájem o zdravý životní styl – účelně využívají svůj volný čas, umějí odpočívat – relaxovat...,
- žáci dbají o svůj zevnějšek a tělo (aktivně sportují, vyhledávají pohyb...),
- žáci mají kladný vztah k přírodě a životnímu prostředí,
- žáci umí poskytnout první pomoc.

8. Péče o duševní zdraví, Wellbeing

Cíle:

- konverzace o duševním zdraví je součástí každodenního života každého z nás,
- nebát se říct si o pomoc, vyhledat ji bez stigmatizace,
- péče o duševní zdraví jako součást v pracovním/školním i osobním životě,
- v systému péče o duševní zdraví klást důraz na dodržování lidských práv bez ohledu na gender, národnost či orientaci.

Ukazatele úspěchu:

- žáci se nebojí říct si o pomoc, ví, kde mohou pomoc hledat,
- žáci ví, jak o své zdraví pečovat, vzájemně si naslouchat,
- žáci dokážou podpořit druhého v nesnázích,
- v péči o duševní zdraví je kladen důraz na dodržování lidských práv bez ohledu na gender, národnost, orientaci,...

6. Aktivity pro jednotlivé cílové skupiny

Pro pedagogické pracovníky školy:

- Průběžně poskytovat informace o aktuálních předpisech z oblasti prevence rizikového chování a o jejich návaznosti na interní předpisy školy, poskytovat informace o kontaktech na spolupracující organizace či specializovaná pracoviště sociální pomoci a prevence.
- Zajistit vzájemnou informovanost pedagogů a vedení školy, výchovného poradce a školního metodika prevence o problémech žáků a třídních kolektivů z důvodu adekvátního a včasného řešení těchto problémů.
- Ve spolupráci s třídními učiteli cíleně působit na tvorbu pozitivního třídního klimatu.

- Dbát na důslednost pedagogů v oblasti používání mobilních telefonů v hodinách (viz Školní řád), na důslednost pedagogů při omlouvání absence (viz Školní řád).
- Zprostředkovávat informace získané na seminářích, školeních, konferencích zaměřených na oblast prevence rizikového chování.
- Umožňovat účast výchovného poradce, školního metodika prevence na poradách/školeních pořádaných Pedagogicko-psychologickou poradnou Šumperk či jinými vzdělávacími institucemi.

Pro rodiče, zákonné zástupce:

- Zajistit informovanost rodičů v rámci třídních schůzek o školních preventivních aktivitách, nabídku volnočasových aktivit pro žáky, distribuovat informační materiály. K informovanosti rodičů využívat také webové stránky školy, nástěnky v prostorách školy.
- V případě potřeby realizovat individuální pohovory s rodiči k aktuálním problémům, řešit aktuální problémy z oblasti rizikového chování, popř. využít konzultační hodiny školního metodika prevence či výchovného poradce.

Pro žáky:

- Primární prevence ve vzdělávání žáků v rámci jednotlivých vyuč. předmětů – viz dále.
- Nabídnout volnočasové aktivity, aktivity pro nadané žáky – viz dále.
- Zajistit akce pro žáky – viz dále.
- Informovat žáky o možnosti využít konzultační hodiny školního metodika prevence a výchovné poradkyně, o umístění nástěnky ŠMP – v prvním patře budovy školy vedle kanceláře, o umístění **schránky důvěry** – v prvním patře budovy školy, vedle učebny č. 18 Informatiky.
- Podporovat aktivity školního parlamentu.

7. Realizace témat

7.1. Realizace témat v rámci ŠVP

Účinná prevence rizikového chování není záležitostí jednorázových a nahodilých přednášek a besed. Abychom mohli mluvit o prevenci, je třeba ji realizovat každodenně, nenásilně a jednotně v rámci působení všech pracovníků školy na každého žáka formou osobního přístupu, přímého a korektního jednání, vzájemného respektu a souměrné komunikace. Naplnění realizace jednotlivých témat je zakotveno v ŠVP. Témata jsou nenásilně začleněna do jednotlivých vyučovacích předmětů, je jasně vymezen počet vyučovacích hodin a konkretizovány cíle. Za realizaci odpovídají jednotliví vyučující za metodického vedení školním metodikem prevence (viz příloha PPŠ č. 1).

7.2. Akce pro žáky

7.2.1. Besedy, přednášky a interaktivní aktivity, workshopy

- „Kdo je ŠMP, co dělá a kým není“ – interaktivní beseda s žáky 1. ročníku (září 2026),

- „Kratom není bez rizika“ – „Bezpečný Šumperk“ ve spolupráci s Policií ČR – přednáška pro žáky 2. ročníku (září 2026),
- „Prevence karcinomu prsu a varlat“ – Onkologické oddělení Nemocnice Šumperk a.s., p. Jana Krahulová – přednáška s následným workshopem pro žáky 2. ročníku; 2 vyučovací hodiny (červen 2025),
- „Drogová závislost“ – „K-centrum“ Šumperk – exkurze pro žáky 2. ročníku (červen 2025),
- „Projekty primární prevence, prevence kriminality“ – Ivana Kafková, Dr.h.c. emeritní vrchní inspektor (specializace – kriminalita mládeže a drogová kriminalita), beseda pro žáky 1. a 2. ročníku (každá třída – program na 2 vyučovací hodiny; listopad, prosinec 2026),
- Ozbrojený útočník ve škole – přednáška zaměřená na aktuální výzvy, MP Šumperk (přednáška s besedou pro žáky 1. ročníku; listopad 2026).

7.2.2. Kurzy

- Akce „GO“ – Seznamovací kurz pro žáky 1. ročníku, Švagrov (září 2026, 1. ročník),
- Lyžařský kurz (únor 2027, 1. ročník),
- Kurzy první pomoci pro veřejnost (únor 2027) – aktivní zapojení žáků školy do nácviku první pomoci,
- Sportovně turistický kurz (červen 2027, 2. ročník).

7.2.3. Soutěže

- sportovní: atletické závody, přespolní běh, fotbal, futsal, taneční soutěž mezi třídami,...
- odborné: Psychologická olympiáda, Ošetřovatelské kazuistiky a následně Festival ošetřovatelských kazuistik SŠ ve Zlíně, odborná soutěž v somatologii a následně Somatologický den v Olomouci, Olympiáda v klinické propedeutice a další dle aktuální situace,
- všeobecně vzdělávací: Matematický klokan, Piškvorky, soutěž v anglickém jazyce a konverzaci a další dle aktuální situace.

7.2.4. Projekty

- dle aktuální situace.

7.2.5. Mimoškolní aktivity

- Sportovní aktivity – bodybuilding,
- Rozšířená první pomoc,
- Rozšířené ošetřovatelství a pečovatelské v Nemocnici Šumperk a.s.,
- Rozšířené ošetřovatelství a pečovatelské v Domově pro seniory v Šumperku.

7.2.6. Ostatní akce

- spolupráce s Ošetřovatelským úsekem Nemocnice Šumperk a. s. – Mikuláš, Vánoční besídka,
- spolupráce s Dětským oddělením Nemocnice Šumperk a. s. – Mikuláš, Den pro děti v Nemocnici Šumperk,

- spolupráce s Nemocnicí Šumperk a. s. – Zahájení adventu v Nemocnici Šumperk, Den otevřených dveří v Nemocnici Šumperk,
- spolupráce se spřátelenými školami a zařízeními (ZŠ a SŠ Pomněnka Šumperk, o.p.s., Paprsek sociální služby Olšany, Sociální služby pro seniory Šumperk, SVČ Doris Šumperk,.....),
- výuka a demonstrace poskytování PP na školách a dalších zařízeních v šumperském regionu,
- spolupráce s Nemocnicí Šumperk a.s. v oblasti školení první pomoci pro veřejnost, MŠ, ZŠ,
- humanitární sbírky: „Srdíčkové dny“ – Život dětem, o. p. s.; „Bílá pastelka“ – SONS ČR, z. s.; „Květinový den“ – Liga proti rakovině, z. s.; „Vánoční hvězda“ – Šance Olomouc o. p. s.; „Rozsvíťme se modře“ (Světový den porozumění autismu) – Dětský klíč Šumperk; sběr oblečení a dalších pro potřebné (všichni žáci),
- dobrovolné dárčování krve (plnoletí žáci – 3. a 4. ročník).

7.3. Vzdělávání a metodické vedení pedagogických pracovníků

7.3.1. Vzdělávání

- pravidelné setkávání ŠMP a VP s oblastním metodikem prevence, PPP Šumperk,
- DVPP dle aktuální nabídky (pedagogický personál).

7.3.2. Metodické vedení

- podpora a metodické vedení třídních učitelů při řešení krizových situací,
- rady a náměty na vedení třídnických hodin.

7.3.3. Konzultace

- konzultační hodiny pro žáky PONDĚLÍ 12.00 – 14.00 hod., ÚTERÝ 12.00 – 14.00 hod., PÁTEK 10.00 – 11.00 hod. nebo individuálně dle potřeby,
- konzultace pro učitele a další pracovníky – dle předchozí domluvy.

7.4. Poradenství, konzultace a spolupráce s rodiči, zákonnými zástupci

- možnost osobního kontaktu po předchozí domluvě,
- konzultace při pravidelných schůzkách s rodiči.

7.5. Propagace PPŠ:

- webové stránky školy, kabinet ŠMP (č. 6 v prvním patře budovy školy),
- předání informací o PPŠ a aktualit v rámci PPŠ pedagogickým pracovníkům na pedagogických poradách,
- úvodní schůzka rodičů budoucích prvních ročníků (červen 2027),
- schůzky pro rodiče,
- třídnické hodiny,
- informace o poradenských službách ve škole na Studentské radě, Radě školy,
- představení PPŠ a poradenských služeb ve škole žákům 1. ročníku na začátku školního roku.

8. Mapování situace

Informace od učitelů

Třídní učitelé pravidelně monitorují situaci ve třídních kolektivech v oblasti rizikového chování mezi žáky, problémové situace řeší s výchovnou poradkyní a školním metodikem prevence, s rodiči, zákonnými zástupci, popř. s pracovníky dalších podpůrných organizací.

Informace od rodičů, zákonných zástupců

Rodiče, zákonní zástupci dostávají informace o preventivních aktivitách školy na pravidelných třídních schůzkách, na webových stránkách školy, v prostorách školy na nástěnkách. Mají prostor vyjádřit své požadavky, postřehy, na třídních schůzkách, v konzultačních hodinách, ale i kdykoliv jindy dle potřeby.

Informace od žáků

Žáci na třídnických hodinách řeší kromě organizačních záležitostí rovněž konflikty ve třídě a ostatní třídní, vztahové i jakékoliv jiné problémy, hodnotí situaci a klima ve třídě či ve škole, vyjadřují svá hodnocení, přání, svými postoji aktivně ovlivňují zaměření a volbu příslušných preventivních aktivit, to vše s cílem zlepšovat sociální klima ve třídě. Kritické zhodnocení jejich informací je v mnoha případech velmi cenným zdrojem pro směřování a cílení další preventivní a výchovné práce. Jako zdroj informací slouží také schránka důvěry v prvním patře školy u učebny informatiky (u učebny č. 18). Další možností k tvorbě školního klimatu slouží i aktivity Studentské rady. Na konci školního roku je klima školy monitorováno formou anonymního dotazníkového šetření žáků a na základě výsledků jsou stanovena opatření. Jednotlivé oblasti rizikového chování žáků jsou mapovány anonymním dotazníkem školního metodika prevence.

9. Přehled spolupracujících institucí a odborníků podílejících se na prevenci rizikového chování

Síť kontaktů pro oblast primární prevence rizikového chování

– ORP Šumperk, Zábřeh, Mohelnice

MŠMT ČR, Primární prevence

Oddělení základního vzdělávání, pracoviště MŠMT, Karmelitská 5, 118 12 Praha 1 – Malá Strana

Mgr. Svatopluk Pohořelý (vedoucí oddělení základního vzdělávání)

svatopluk.pohorely@msmt.cz; tel.: 234 812 132

Mgr. Jana Kubecová (PPRCH u dětí a mládeže, dotační program v oblasti primární prevence), jana.kubecova@msmt.cz; tel.: 234 812 104

Oddělení speciálního vzdělávání, školských poradenských zařízení a primární prevence

Mgr. Ivana Blažková (vedoucí oddělení)
ivana.Blazkova@msmt.cz; tel.: 234 811 886

Krajský školský koordinátor prevence OK – Odbor školství a mládeže, oddělení vzdělávacích programů a dotací, Jeremenkova 40b, RCO, 779 00 Olomouc
PhDr. Ladislav Spurný (primární prevence ve školství)
l.spurny@olkraj.cz; tel: 585 508 545

Oblastní metodik prevence rizikového chování PPP a SPC OK – Husitská 12, 78701 Šumperk
Mgr. Hana Prejdová
hana.prejdova@ppp-sumperk.cz; tel: 583 215 279, 775 887 197

Městský úřad Šumperk – Lautnerova 1, 78701 Šumperk
Odbor sociálních věcí
Ing. Pavla Skálová (vedoucí odboru)
pavla.skalova@sumperk.cz; tel.: 583 388 920, 721 343 213

Oddělení sociálně právní ochrany dětí a prevence (OSPOD)
Mgr. Nikola Šebestová (vedoucí oddělení)
nikola.sebestova@sumperk.cz; tel.: 583 388 907
Bc. Adéla Kvapilová, DiS. (kurátor pro děti a mládež)
adela.kvapilova@sumperk.cz; tel.: 583 388 807
Mgr. Petr Vlach (kurátor pro děti a mládež)
petr.vlach@sumperk.cz; tel.: 583 388 904
Mgr. Vladimír Příbyl (kurátor pro děti a mládež)
vladimir.pribyl@sumperk.cz; tel.: 583 388 954

Městský úřad Zábřeh – Náměstí Osvobození 345/15, 789 01 Zábřeh
Odbor sociálních věcí
Mgr. Jana Kapplová (vedoucí Odboru sociálních věcí)
jana.kapplova@muzabreh.cz; tel.: 583 468 120

Oddělení sociálně právní ochrany dětí a prevence (OSPOD)
Mgr. Hana Horčicová (vedoucí oddělení)
hana.horcicova@muzabreh.cz; tel.: 583 468 127
Bc. Lenka Musilová, DiS. (kurátorka pro děti a mládež)
lenka.musilova@muzabreh.cz; tel.: 583 468 129
Bc. Pavla Chmelařová (kurátorka pro děti a mládež)
pavla.chmelarova@muzabreh.cz; tel.: 583 468 130

Městský úřad Mohelnice – U Brány 916/2, 789 85 Mohelnice
Odbor sociálních věcí
Mgr. Jiří Urban (vedoucí odboru)
urbanj@mohelnice.cz; tel.: 583 452 163
Mgr. Michaela Mikulášová (kurátorka pro děti a mládež)
mikulasovam@mohelnice.cz; tel.: 583 452 158

Mgr. Lenka Šváchová (kurátorka pro děti a mládež)
svachoval@mohelnice.cz; tel.: 583 452 181

Policie ČR

Územní odbor Šumperk – Havlíčkova 8, 787 01 Šumperk
su.uo.podatelna@pcr.cz; tel.: 974 779 299

Oddělení tisku a prevence

por. Mgr. Ladislav Jílek (preventista)
ladislav.jilek@pcr.cz; tel.: 974 779 208, 721 859 676

Obvodní oddělení Šumperk – Havlíčkova 10, 787 01 Šumperk
su.oo.sumperk.podatelna@pcr.cz; tel.: 974 779 651

Obvodní oddělení Zábřeh na Moravě – Postřelmovská 7, 789 01 Zábřeh
su.oo.zabreh.podatelna@pcr.cz; tel.: 974 789 601

Obvodní oddělení Mohelnice – Generála Svobody 22, 789 85 Mohelnice
su.oo.mohelnice.stsl@pcr.cz; tel.: 974 789 301

Městská policie

MP Šumperk – Jesenická 31, 787 01 Šumperk
martin.pelnar@sumperk.cz; tel.: 156, 583 213 000

MP Zábřeh – Náměstí Osvobození 345/15, 789 01 Zábřeh
straznici@mp.zabreh.cz; tel.: 156, 583 411 594, přímo na hlídku: 737 518 492

MP Hanušovice – Školní 199, 788 33 Hanušovice
mestska.policie@mu-hanusovice.cz; tel.: 733 530 539; 725 376 414

Probační a mediační služba – M. R. Štefánika 412/12b, 787 01 Šumperk

Ing. Eva Čmakalová (vedoucí střediska)
ecmakalova@pms.justice.cz; tel.: 773 794 439
Mgr. Eva Hasalová, DiS. (probační úředník pro mládež, primární prevence)
ehasalova@pms.justice.cz; tel.: 734 362 942

Středisko výchovné péče Dobrá Vyhlídka – tel.: 583 284 011, 778 445 825

Ambulance + internát: Vyhlídka 369/1, 787 01 Šumperk

Ambulance v centru: Bulharská 372/8, 787 01 Šumperk

Ambulance Jeseník: Karla Čapka 1147/10, 790 01 Jeseník

Mgr. Alena Sekyrová Pokorná (vedoucí SVP),
svp.vedouci@dds-spj.cz; tel.: 778 445 825
Mgr. Jana Poláková (psycholog) – svp.polakova@dds-spj.cz; tel.: 778 526 639
Mgr. Radek Císař (etoped) – svp.etoped@dds-spj.cz; tel.: 770 117 677
Mgr. Daniela Motáňová (etoped) – svp.etoped2@dds-spj.cz; tel.: 771 131 715
Mgr. Jana Žouželková (etoped) – svp.etoped1@dds-spj.cz; tel.: 773 745 898
Bc. David Walter (etoped) – svp.etoped3@dds-spj.cz; tel.: 773 745 897

Nemocnice Šumperk - tel. 583 331 111

Kliničtí psychologové pro děti a mládež

Šumperk: PhDr. Marie Totínová – M. R. Štefánika 967, 787 01 Šumperk, tel.: 583 311 320
PhDr. Kateřina Jurenková – Slovanská 260, 787 01 Šumperk, tel.: 737 837 298
PhDr. Svatopluk Morávek - Radniční 231/4, 787 01 Šumperk, tel.: 583 217 410,
775 932 381

Zábřeh: PhDr. Konečná Dagmar, Psychologická ordinace Dakord
Náměstí Osvobození 28A, 789 01 Zábřeh,
dagmar.konecna@dakord.cz; tel.: 737 106 922
Mgr. Veronika Jarmarová
Náměstí 8. května 1, 789 01 Zábřeh;
jarmarova.veronika@seznam.cz; tel.: 605 577 983

Mohelnice: Mgr. Petra Krylová
Lékárnická 1019/3, 789 85 Mohelnice, p.krylova@seznam.cz; tel.: 605 488 633

Psychiatrii pro děti

Šumperk: Psychiatrie pro děti s.r.o. - MUDr. Eva Rozsivalová
Šmeralova 527, 787 01 Šumperk
detskapsychiatrie.su@centrum.cz; tel.: 583 219 713

Zábřeh: MUDr. Pavla Zechová - Školská 15, Zábřeh 789 01
pavlazechova@ordinacedusevnihozdravi.cz; tel.: 583 411 600, 607 147 650

Poradna pro rodinu – středisko sociální prevence – Palackého 2, 787 01 Šumperk

ppr.sumperk@ssp-ol.cz; tel.: 583 213 141, 731 447 454;
tel.: 725 477 295 problematika domácího násilí

Bc. Kateřina Linhartová, DiS. (vedoucí poradny)
linhartova@ssp-ol.cz; tel.: 725 477 295

Poradna zdraví – 8. května 20, 787 01 Šumperk

Mgr. Jolana Keprtová – jolana.keprtova@seznam.cz; tel.: 732 960 137

Pontis Šumperk o.p.s. – pontis@pontis.cz; tel.: 583 211 766

Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež Rachot
17.listopadu 630/6, 78701 Šumperk, rachot@pontis.cz; tel.: 583 550 237

Ľubica Hanáková, Bc. (vedoucí), hanakova.lubica@pontis.cz; tel.: 778 087 717

K-Centrum Krédo Šumperk
tel. 583 550 235, 774 716 020; pospisilova.hana@pontis.cz

Společnost Podané ruce o.p.s. – infolinka@podaneruce.cz

Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež Hanušovice
Hlavní 136, 788 33 Hanušovice, nzdm.han@podaneruce.cz; tel.: 773 743 569
Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež Zábřeh
Postřelmovská 465/1A, 789 01 Zábřeh, nzdm.mz@podaneruce.cz; tel.: 776 177 797

Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež Mohelnice
Zámecká 19/11, 789 85 Mohelnice, nzdm.mz@podaneruce.cz; tel.: 770 159 222

Poradna E-Bezpečí <https://poradna.e-bezpeci.cz/>
– pro oblast RCH na internetu (Ublížíte ti někdo na internetu?) www.napisnam.cz
E-Bezpečí www.e-bezpeci.cz

Středisko sociální prevence, Olomouc tel. 585 414 600 nonstop, <http://ssp-ol.cz/>

Linka bezpečí – pro děti a studenty do 26 let – zdarma, nonstop
tel.: 116 111, pomoc@linkabezpeci.cz, anonymní chat denně 9–13h a 15–19h
www.linkabezpeci.cz

Linka bezpečí – rodičovská linka – pro dospělé jednající v zájmu dětí
tel. 606 021 021 (po-čt 9–21 h, pá 9–17 h), pomoc@rodicovskalinka.cz
anonymní chat každou neděli 17–21 h, www.rodicovskalinka.cz

Linka pomoci obětem kriminality a domácího násilí – zdarma, nonstop, tel: 116 006
www.bkb.cz

Linka první psychické pomoci (pro dospělé) – zdarma, nonstop, tel. 116 123,
anonymní chat každý všední den 13–18 h, víkendy a státní svátky 8–13 h
www.linkapsychickepomoci.cz

Linka pro rodinu a školu – bezplatná NONSTOP telefonická služba pro metodiky prevence
ve školství a pedagogické pracovníky inzerováno jako služba pro rodinu a školu, tedy
pro učitele, vychovatele, žáky, studenty, rodiče na telefonním čísle 116 000, více webové
stránky 116000@cestazkrize.net; <http://linkaztracenedite.cz/>

Telefonické poradenství pro školy a školská zařízení, které je určeno pro pedagogické
pracovníky, žáky i jejich rodiče, je dostupné na telefonních číslech 283 881 250 a 283 882 296
poradenské linky Institutu pedagogicko-psychologického poradenství ČR.

Odkazy na webové stránky:

<https://www.kr-olomoucky.cz/strategie-a-metodiky-v-oblasti-primarni-prevence-cl-398.html>
<http://www.alkoholik.cz>
<http://www.dokurte.cz>
<http://www.drogy-info.cz>
<http://www.minimalizacesikany.cz>
<http://www.podaneruce.cz>
<https://www.nevypustdusi.cz/>
<http://www.sananim.cz>
<http://www.seznamsebezpecne.cz>
<https://poradna.e-bezpeci.cz/>
<https://www.e-bezpeci.cz/>

10. Evaluace

Vyhodnocování PPŠ

Informace a závěry z každoročního vyhodnocování PPŠ jsou součástí výroční zprávy školy a pro školního metodika prevence i výchovného poradce jsou důležitým podkladem pro další práci, pro korigování a směřování jejich působení. Jsou také ukazatelem účinnosti dosavadní práce a výsledků práce v oblasti minimalizace výskytu rizikového chování.

Klima školy je pravidelně monitorováno formou anonymního dotazníkového šetření žáků na konci školního roku a na základě výsledků jsou stanovena opatření. Jednotlivé oblasti rizikového chování žáků jsou mapovány anonymním dotazníkem školního metodika prevence.

Průběžné hodnocení probíhá bezprostředně po ukončení jednotlivých preventivních aktivit (dotazování ústní nebo písemnou formou žáků, popř. pedagogů). Závěry jsou pak zapracovány do dalšího plánu prevence, jsou vyvozeny patřičné závěry.

V Šumperku 1. 9. 2026

Vypracovala: Mgr. Anežka Gronychová, ŠMP

PREVENCE RIZIKOVÉHO CHOVÁNÍ VE VÝUCE DLE ŠVP

OBLAST PREVENCE	ROČ.	VYUČOVACÍ PŘEDMĚT	OKRUH/TÉMA	POČET HODIN
1. ZÁŠKOLÁCTVÍ	1.	Občanská nauka	Učení, volný čas a pravidla slušného chování	4
	1.	Ruský jazyk	Škola	1
	2.	Anglický jazyk	Škola a učení	1
	2.	Německý jazyk	Škola, školní a mimoškolní život	1
	3.	Psychologie a komunikace	Základy sociální psychologie - sociální adaptace, poruchy adaptace a socializace - konflikty, diskriminace, šikana, týrání a zneužívání, drogová závislost	1 1
2. ŠIKANA A PROJEVY AGRESE	1.	Český jazyk a literatura	Komunikace na internetu a pomocí mobilů, kyberšikana, stalking	2
	1.	Informatika	Počítačové sítě a síťové služby	2
	1.	Informatika	Informační systémy	1
	2.	Informatika	Data, informace a modelování – práce s daty, informacemi	2
	2.	Informatika	Bezpečnost v digitálním prostředí	2
	2.	Německý jazyk	Škola, školní a mimoškolní život	1
	2.	Ruský jazyk	Člověk a jeho charakter – vztahy k druhým lidem	1
	3.	Psychologie a komunikace	Základy sociální psychologie – poruchy socializace (konflikty, diskriminace, šikana, týrání a zneužívání, drogová závislost)	3
	3.	Psychologie a komunikace	Komunikace - asertivita a agresivita - neproduktivní chování, devalvace	1 1
	4.	Psychologie a komunikace	Psychologie pacientů - přístup k jedincům se zdravotním postižením - projevy neproduktivního chování, devalvace osobnosti	1 1
	4.	Ošetřovatelství	Ošetřovatelská péče na neurologickém oddělení (Agrese proti sobě, Sebepoškozování, sebetřýznění, suicidální chování)	1
	4.	Anglický jazyk	Mezilidské vztahy	2

3. RIZIKOVÉ SPORTY A RIZIKOVÉ CHOVÁNÍ V DOPRAVĚ	1.	Občanská nauka	Ochrana člověka za mimořádných událostí – pravidla silničního provozu	1
	1.	Anglický jazyk	Cestování, doprava a dovolená	2
	1.	První pomoc	Bezvědomí	3
	1.	První pomoc	Neodkladná resuscitace	8
	2.	První pomoc	Krvácení	6
	2.	První pomoc	Rány	4
	2.	První pomoc	Poškození teplem, chladem, chemickými látkami	2
	2.	První pomoc	Poranění kostí a kloubů	4
	2.	První pomoc	Poranění hlavy a CNS, páteře a míchy	4
	2.	První pomoc	Poranění hrudníku	2
	2.	První pomoc	Poranění břicha a pánve	2
	2.	Německý jazyk	Cestování a doprava	1
	2.	Ruský jazyk	Prázdniny – dopravní prostředky, cestování	1
	2.	Výchova ke zdraví	Prevence nemocí a úrazů – prevence celospolečenská, medicínská/prevence úrazů, práva a povinnosti v případě nemoci a úrazu	1
	3.	Ošetrovatelství	Ošetrovatelská péče u pacientů s onemocněním zažívacího systému/poranění břicha	1
	3.	Ošetrovatelství	Oš. péče u pacientů s onemocněním mozku – komoče, bezvědomí	1
	3.	Ošetrovatelství	Oš. péče u pacientů s onemocněním pohybového systému – druhy, zlomenin, osteosyntéza, sádrový obvaz, extenze, amputace	1
	3.	Anglický jazyk	Sport a hry – adrenalinové/nebezpečné sporty	4
	4.	Anglický jazyk	První pomoc	2
	4.	Anglický jazyk	Cestování a doprava	1
	1.	Tělesná výchova	Proškolení o bezpečnosti v hodinách TV, prevence úrazů	1
	2.	Tělesná výchova	Proškolení o bezpečnosti v hodinách TV, prevence úrazů	1
	3.	Tělesná výchova	Proškolení o bezpečnosti v hodinách TV, prevence úrazů	1
	4.	Tělesná výchova	Proškolení o bezpečnosti v hodinách TV, prevence úrazů	1
4. RASISMUS A XENOFOBIE	1.	Občanská nauka	Soudobý svět – Rasismus a xenofobie, diskriminace	1
	1.	Německý jazyk	Země a lidé	1
	1.	Biologie a ekologie	Základy evoluce/přehled ras	1

	1.	Ošetrovatelství	Ošetrovatelství – multikulturní ošetrovatelství	1
	1.	Ošetrovatelská péče	Hygienická péče o děti a dospělé – některá specifika hygienické péče daná kulturními tradicemi	1
	1.	Ošetrovatelská péče	Výživa pacientů – vybraná kulturní specifika ve stravování	1
	2.	Český jazyk a literatura	Informace v médiích a jejich hodnověrnost, nebezpečí manipulace	2
	2.	Ruský jazyk	Člověk a jeho charakter – vztahy k druhým lidem	1
	2.	Dějepis	Druhá světová válka – holokaust	2
	2.	Psychologie a komunikace	Stereotypy a předsudky	1
	2.	Občanská nauka	Politická ideologie	2
	3.	Psychologie a komunikace	Základy sociální psychologie - konflikty, diskriminace, šikana, týrání a zneužívání	2
	3.	Psychologie a komunikace	Komunikace – zásady komunikace s pacienty (cizinci, s nedostatečnou znalostí češtiny)	
	4.	Psychologie a komunikace	Psychologie pacientů - komunikace přístup k pacientům, dětem různého věku a rodičům	2
	4.	Anglický jazyk	Multikulturní společnost	2
	4.	Český jazyk a literatura	Literatura zpracovávající tematiku holocaustu	6
5. SEXUÁLNÍ RIZIKOVÉ CHOVÁNÍ	1.	Český jazyk a literatura	Rozbor literatury pro dospívající, reflexe vlastní četby	1
	1.	Somatologie	Pohlavní systém – odborná terminologie, reprodukční systém muže, ženy, fyziologické těhotenství, porod.	1
	2.	Informatika	Bezpečnost v digitálním prostředí	1
	2.	Ošetrovatelská péče	Odběry krve – serologické vyšetření (pohlavní choroby - BWR – lues....)	1
	2.	Výchova ke zdraví	Partnerské vztahy – promiskuita	1
	2.	Mikrobiologie, epidemiologie, hygiena	Mikrobiologie – infekční onemocnění	1
	2.	Mikrobiologie, epidemiologie, hygiena	Epidemiologie – infekční onemocnění, očkování.	1
	3.	Psychologie a komunikace	Základy sociální psychologie - týrání a zneužívání, drogová závislost	1
	3.	Ošetrovatelství	Ošetrovatelská péče s onem. zažívacího systému - Hepatitis	1

	4.	Občanská nauka	Trestní právo.	2
	4.	Ošetrovatelství	Ošetrovatelská péče u ženy na gynekologicko-porodnickém oddělení - Pohlavní choroby	2
	4.	Ošetrovatelství	Ošetrovatelská péče na onkologickém oddělení - Karcinom v gynekologii	1
	4.	Ošetrovatelství	Ošetrovatelská péče na kožním oddělení – úvod	1
6. PREVENCE V ADIKTOLOGII (kouření, alkoholismus, užívání nelegálních návykových látek, zneužívání léčiv, závislost na PC, mobilech, gambling,...)	1.	Občanská nauka	Člověk v lidském prostředí – sociálně patologické jevy u mládeže	1
	1.	Biologie a ekologie	Rozmanitost organismů a jejich charakteristika/rostliny, houby	2
	1.	Německý jazyk	Každodenní život a režim dne	1
	1.	Chemie	Anorganické sloučeniny – jejich vliv na zdraví	2
	1.	Somatologie	Krevní oběh – cévní systém, stavba cév, proudění krve v tepnách	1
	1.	Somatologie	Dýchací systém – dechové objemy a kapacity	1
	2. - 4.	Český jazyk a literatura	Literatura popisující závislosti (John, Burroughs, Christiane F., Poe, Baudelaire atp.)	5
	2.	Chemie	Organické sloučeniny – jejich vliv na zdraví	2
	2.	Anglický jazyk	Zdraví a zdravý životní styl	2
	2.	Informatika	Hardware a software – vliv digitálních technologií na tělesné a duševní zdraví	1
	2.	Ošetrovatelská péče	Obecná farmakologie - léková závislost	1
	2.	Ošetrovatelská péče	Podávání léků - hospodaření s léky, opiáty	1
	2.	Ošetrovatelská péče	Obecná farmakologie – léková závislost	1
	2.	Ošetrovatelství	Ošetrování pacienta s bolestí - zneužívání opiátových léčiv	1
	2.	První pomoc	Akutní otravy	2
	2.	Psychologie a komunikace	Poruchy psychických procesů a stavů	2
	2.	Psychologie a komunikace	Charakteristika osobnosti, biologická a sociokulturní determinace osobnosti	1
	2.	Psychologie a komunikace	Poruchy osobnosti	1
	2.	Psychologie a komunikace	Zájmy, postoje, hodnoty, cíle	1

	2.	Klinická propedeutika	Obecná farmakologie, speciální farmakologie (léková závislost)	1
	2.	Výchova ke zdraví	Odpovědnost občana za vlastní zdraví	1
	2.	Výchova ke zdraví	Prevence nemocí a úrazů – prevence celospolečenská, medicínská	1
	2.	Výchova ke zdraví	Droga a její vliv, prevence	3
	3.	Anglický jazyk	Volný čas, koníčky a společnost	2
	3.	Ruský jazyk	Lidské tělo a zdraví – zdravý životní styl	1
	3.	Ruský jazyk	Volný čas, koníčky, zájmy	1
	3.	Ekonomika	Finanční vzdělávání	1
	3.	Psychologie a komunikace	Základy sociální psychologie – poruchy socializace - drogová závislost	1
	3.	Psychologie a komunikace	Sebepoznání a sebepojetí - seberealizace osobnosti	2
	3.	Psychologie a komunikace	Zjišťování potřeb - potřeby zdravých a nemocných dětí i dospělých, vyhledávání, hodnocení a saturace potřeb	1
	3.	Psychologie a komunikace	Komunikace a jednání s lidmi - řešení konfliktních situací - prevence syndromu vyhoření	1 1
	3.	Ošetrovatelství	Oš. péče u pacientů na interním a chirurgickém oddělení – úvod	1
	3.	Ošetrovatelství	Oš. péče u pacientů s onemocnění dýchacího systému	1
	3.	Ošetrovatelství	Ošetrovatelská péče u pacientů s onemocněním DC / CHOPN	1
	3.	Ošetrovatelství	Ošetrovatelská péče u pacientů s onemocněním DC / astma bronchiale, tuberkulóza	2
	3.	Ošetrovatelství	Ošetrovatelská péče u pacientů s onemocněním oběhového systému/ IM, hypertenze, ICHDK	3
	3.	Ošetrovatelství	Ošetrovatelská péče u pacientů s onemocněním zažívacího systému/ Vředová choroba gastroduodena, jaterní cirhóza, pankreatitida, hepatitis	4
	3.	Ošetrovatelství	Ošetrovatelská péče u pacientů na dětském oddělení/ onemocnění dýchacích cest – astma bronchiale.	1
	3.	Ošetrovatelství	Ošetrovatelská péče u pacientů na dětském oddělení/ onemocnění oběhového systému – hypertenze.	1

	4.	Ošetrovatelství	Ošetrovatelská péče na onkologickém oddělení - Karcinom plic	1
	4.	Občanská nauka	Trestní právo	2
	4.	Anglický jazyk	Zdravý životní styl (nekouřit, nebrat drogy,....)	4
7. SPEKTRUM PORUCH PŘÍJMU POTRAVIN	1.	Ošetrovatelství	Výživa – základy zdravé výživy, hodnocení stavu výživy	1
	1.	Somatologie	Trávicí trakt – základní složky potravy, metabolismus základních živin	1
	1.	Ošetrovatelská péče	Výživa pacientů, výživa dětí	1
	1.	Německý jazyk	Jídlo a stravování	1
	2.	Ošetrovatelská péče	Měření a vážení pacientů (BMI....)	1
	2.	Anglický jazyk	Zdravý životní styl	1
	2.	Ruský jazyk	Jídlo – stravovací návyky	1
	2.	Výchova ke zdraví	Činitelé ovlivňující zdraví – determinanty vnitřní, zevní	1
	3.	Německý jazyk	Lidské tělo – zdravá životospráva	1
	3.	Psychologie a komunikace	Sebepoznání a sebehodnocení osobnosti	2
	4.	Anglický jazyk	Jídlo a stravování	1
	4.	Český jazyk a literatura	Literatura pro mládež reflektující současnou problematiku (Březinová – Holky na vodítku)	2
8. OKRUH PORUCH A PROBLÉMŮ SPOJENÝCH SE SYNDROMEM CAN (týrání, zneužívání a zanedbávání dětí)	3.	Psychologie a komunikace	Základy sociální psychologie – poruchy socializace - týrání a zneužívání	1
	4.	Občanská nauka	Trestní právo – kriminalita páchaná na dětech	1
	4.	Občanská nauka	Rodinné právo	1
9. NEGATIVNÍ PŮSOBNÍ SEKT	1.	Český jazyk a literatura	Bible a její odkaz pro dnešek, způsoby interpretace a chápání	3
	1.	Občanská nauka	Soudobý svět – základní světová náboženství	1
	1.	Občanská nauka	Člověk v lidské společnosti – náboženské sekty a hnutí	1

**Střední zdravotnická škola a Vyšší odborná škola
zdravotnická, Šumperk,
příspěvková organizace**

**ŠKOLNÍ PROGRAM PROTI ŠIKANOVÁNÍ
školní rok 2026/2027**

Ředitelka školy:	Mgr. Eva Čmakalová
Statutární zástupce:	Mgr. Ida Žváčková
Zástupce ředitelky školy:	Mgr. Pavel Zelený
Výchovný poradce:	Mgr. Ida Žváčková
Školní metodik prevence:	Mgr. Anežka Gronychová

Obsah:

1. Úvod
2. Charakteristika šikany
3. Školní program proti šikanování
 3. 1 Zmapování situace – analýza a evaluace
 3. 2 Motivování pedagogů pro změnu
 3. 3 Společné vzdělávání a supervize všech pedagogů
 3. 4 Užší realizační tým
 3. 5 Společný postup při řešení šikanování
 3. 6 Primární prevence v třídních hodinách
 3. 7 Primární prevence ve výuce
 3. 8 Primární prevence ve školních i mimoškolních programech mimo vyučování ...
 3. 9 Ochranný režim
 3. 10 Spolupráce s rodiči
 3. 11 Školní poradenské služby
 3. 12 Spolupráce se specializovanými zařízeními
 3. 13 Vztahy se školami v okolí
- Příloha 1: Stadia šikanování a náročnost intervence
- Příloha 2: Rozdíly mezi šikanováním a šikádlením
- Příloha 3: Přímé a nepřímé varovné signály šikanování
- Příloha 4: Šikana zaměřená na učitele: jak jí předcházet a jak ji řešit

Informace pro žáky o školním programu proti šikanování

Spolužáci se k tobě chovají nepřátelsky, ubližují ti a ty nevíš, jak dál... Víš o někom, kdo je šikanován, a je ti ho líto... Nikdo nemá právo druhému ubližovat.

Co je to šikanování? Za šikanování se považuje to, když jeden nebo více žáků úmyslně, většinou opakovaně ubližuje druhým. Znamená to, že ti někdo, komu se nemůžeš ubránit, dělá, co ti je nepříjemné, co tě ponižuje, nebo to prostě bolí. Strká do tebe, nadává ti, schovává ti věci. Ale může ti znepříjemňovat život i jinak. Pomlouvá tě, intrikuje proti tobě, navádí spolužáky, aby s tebou nemluvili a nevšímali si tě. Později se otravování života stupňuje a zdokonaluje. Nastupuje fyzické násilí (bití, krádeže a poškozování věcí). Šikanování je vážná věc a v řadě případů bývá trestným činem.

Proč bývá člověk šikanován? Není to proto, že by byl špatný, nebo proto, že by si to nějak zasloužil. Chyba není v něm, ale ve špatných vztazích mezi některými spolužáky. Převládá v nich bezohlednost a násilí.

Jak se můžeš bránit? Myslet si, že to bude lepší, je omyl. Nikomu nic neříct, je strkání hlavy do písku, které situaci jenom zhoršuje. Nevzdávej to a udělej následující:

- ✓ Svěř se svým rodičům.
- ✓ Obrať se na učitele, kterému důvěřuješ. Může ti skutečně pomoci a bude ti věřit.
- ✓ V případě, že nenajdeš odvalu to nikomu říct, zavolej na pražskou Linku bezpečí, telefon 116 111. Bezplatně můžeš telefonovat z celé republiky. Nepotřebuješ k tomu peníze ani telefonní kartu. Tito lidé ti budou věřit, protože nejsi sám, komu se něco podobného děje.

Informace pro rodiče o školním programu proti šikanování

Vážení rodiče,

naše škola je příznivě hodnocena jak rodičovskou veřejností, tak i Českou školní inspekcí. Velmi si toho vážíme. Nicméně i ta nejlepší škola není zcela imunní proti výskytu šikanování. Proto chceme být připraveni zachytit případné ubližování silnějších slabším hned v počátku a účinně takové bezpráví zastavit. S tímto záměrem jsme vytvořili program proti šikanování. **Jeho důležitou součástí je spolupráce nás pedagogů s Vámi – rodiči. Prosíme Vás proto o pomoc. Kdybyste měli podezření či dokonce jistotu, že je Vašemu dítěti ubližováno, bezprostředně se na nás obraťte (na třídního učitele, školního metodika prevence či ředitele školy). Vaši informaci budeme brát velmi vážně a situaci budeme odborně a bezpečně řešit.**

1. ÚVOD

Školní program proti šikanování vychází z *Metodického pokynu ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních (č.j. MSMT-21149/2016)*, je vypracován v souladu s ustanoveními ve Školním řádu (platný pro žáky SZŠ) a Školním řádu pro studenty vyšší odborné školy ve vzdělávacím programu v délce studia 3,5 roku a ve vzdělávacím programu v délce studia 3 roky. Program spadá pod PPŠ – v tomto dokumentu se nachází část týkající se krizového plánu pro řešení šikany.

Cílem programu je vytvořit ve škole prostředí, kde se žáci/studenti cítí bezpečně, sami se podílí na budování přátelských vztahů, podporují spolupráci jak mezi žáky/studenty, tak učiteli a kde k nežádoucímu chování zaujímají odmítavý postoj.

Škola má ze zákona jednoznačnou odpovědnost za vytváření a udržování bezpečného prostředí, za ochranu žáků/studentů a jejich zdraví a za předcházení vzniku jakýchkoli forem rizikového chování na škole, tedy i šikany. Ředitel školy má zároveň odpovědnost za zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví pro své zaměstnance, tedy také za prevenci šikany zaměřené na učitele (*1 § 29 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, § 101 a § 102 zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů*).

2. CHARAKTERISTIKA ŠIKANY

Šikana

- Agresivní **chování** ze strany žáka/ů (studenta/ů) vůči žákovi (studentovi) nebo skupině žáků (studentů) či učiteli, které se v čase opakuje (nikoli nutně) a je **založeno na vědomé, záměrné, úmyslné** a obvykle **skryté snaze ublížit fyzicky, emocionálně, sociálně** a/nebo v případě šikany učitele také **profesionálně**. Šikana je dále charakteristická **nepoměrem sil, bezmocností oběti, nepříjemností útoku pro oběť a samoučelností agrese**.

Držení situace v tajnosti

- většina obětí šikany a svědků se snaží situaci udržet co nejdéle v tajnosti, bojí se někomu svěřit,
- důsledkem může být podcenění závažnosti a rozsahu výskytu šikany nebo obtížné nalezení útočníků.

Důvod / obsah šikany

- jakákoli odlišnost žáka nebo pedagoga, např. fyzická zdatnost, vzhled, hmotnost, barva pleti, tělesná neobratnost, jazyková/komunikační bariéra,
- inteligence - snížení rozumových schopností, nebo naopak nadání,
- socio-ekonomická odlišnost,
- etnicita (v ČR nejčastější anticiganismus), rasová nebo národnostní příslušnost,
- náboženské vyznání nebo víra,
- sexuální orientace (nejčastěji proti homosexuálům) apod.

Podoby šikany:

a) Přímá šikana – může mít podobu:

- fyzickou (např. bití, plivání, tahání za vlasy),
- verbální (např. vulgární nadávky, zraňující komentáře k rase, národnosti, etnitě, náboženství nebo sexualitě, výhrůžky, násilné a manipulativní příkazy),

- neverbální (např. urážlivá gesta a zvuky, zírání, používání zastrašujících nebo výhružných výrazů ve tváři, nebo v řeči těla, ničení/schovávání/kradení věcí nebo učebních pomůcek).

b) Nepřímá šikana

- cílem je způsobit emocionální a psychologické utrpení a poškodit sociální status oběti,
- útočník působí bolest tak, aby to vypadalo, že žádný takový záměr nemá,
- hlavní agresor k útoku často využívá prostředníka, neútočí přímo,
- **většinou nefyzická** (záměrná ignorace nebo izolování žáka/studenta nebo učitele, rozšiřování zákeřných pomluv a lží, neoprávněná nařčení ze sexuálního obtěžování nebo nespravedlivého hodnocení – u učitele, ničení pověsti a reputace, ponižování před ostatními žáky/studenty i pedagogy, nepříjemné sexuální provokace),
- v některých případech může být ale také třetí strana manipulována do situace, kdy má zapříčinit fyzické ublížení.

c) Kyberšikana

- **elektronická šikana** (př. zakládání falešných profilů na jméno žáka/studenta, učitele s dehonestujícím obsahem, prezentace ponižujících videí na portálech, jako je youtube.com, spoluzaci.cz, facebook.com, prezentace zraňujících komentářů na webu, rozesílání vulgárních nebo výhružných koláží s tváří žáka/studenta nebo učitele či příslušníků jeho rodiny, výhružné SMS nebo e-maily apod.),
- oproti šikaně má **mnohem větší dosah** (svědkem nebo útočníkem může být i několik desítek tisíc lidí),
- **často doplňkem klasické přímé a nepřímé šikany** (důležité prověřit souvislosti).

Hranice, která odlišuje šikanování od škádlení nebo agrese

- za šikanování se nepovažuje škádlení nebo agrese, které nemají znaky šikanování,
- **pokud se žák/student škádlení nebo agrese neumí nebo nemůže bránit, cítí se bezradný a bezmocný, a přesto škádlení nebo agrese pokračuje, pak toto chování přerůstá v šikanu,**
- **cítí-li pedagog, že není v jeho moci zastavit zlobení a nerespektování žáků/studentů, toto chování se stává vědomým, záměrným, úmyslným, pedagog se cítí bezbranně, ztrácí autoritu a poměr sil v rolích žák x pedagog se obrací – pak toto chování přerůstá v šikanu.**

3. ŠKOLNÍ PROGRAM PROTI ŠIKANOVÁNÍ

Školní program proti šikanování má 13 komponent (hlavních součástí):

1. zmapování situace – analýza a evaluace (před a po zavedení programu či opatření a také v jeho průběhu);
2. motivování pedagogů pro změnu;
3. společné vzdělávání a supervize všech pedagogů;
4. užší realizační tým;
5. společný postup při řešení šikanování (viz Metod. doporučení k PP RCH - příloha č. 6, 7);
6. primární prevence v třídních hodinách;
7. primární prevence ve výuce;
8. primární prevence ve školních i mimoškolních programech mimo vyučování;
9. ochranný režim (školní řád, dohledy učitelů);

10. spolupráce s rodiči (vhodný způsob seznámení s prevencí a řešením šikany ve škole, např. na webových stránkách, pomocí informativního dopisu a při třídních schůzkách);
11. školní poradenské služby;
12. spolupráce se specializovanými zařízeními;
13. vztahy se školami v okolí (domluva ředitelů na spolupráci při řešení šikany, kdy se jí účastní žáci z různých škol).

3.1 Zmapování situace – analýza a evaluace

V předchozím školním roce proběhla řada aktivit v rámci prevence vzniku šikany prostřednictvím výuky (obsaženo především v hodinách psychologie a komunikace, občanské nauky), proběhly preventivní aktivity zaměřené na problematiku šikany a kyberšikany, seznamovací kurz a další aktivity k dosažení zdravého klimatu ve třídách a celé škole. Také probíhají dohledy pedagogy.

3.2 Motivování pedagogů pro změnu

Klíčovým momentem je, aby pedagogové výskyt šikany nejen neodmítali, ale aby ho ani nevnímali jako své osobní selhání. Další fází motivace je důvěra ve Školní program proti šikanování – má smysl ho realizovat, protože povede k prevenci, řešení a odstranění či omezení šikany.

3.3 Společné vzdělávání a supervize všech pedagogů

Pedagogové jsou průběžně seznamováni s problematikou šikany a kyberšikany školním metodikem prevence a výchovnou poradkyní po absolvování seminářů či vzdělávacích aktivit v této oblasti.

V letošním roce absoluuje celý pedagogický sbor vybraná vzdělání. Vedení školy zajišťuje aktuální přehled školení a jiných seminářů vhodných pro pedagogy. Vybraní učitelé jsou vysíláni vedením školy na školení v rámci potřeb školy.

3.4 Užší realizační tým

Mgr. Eva Čmakalová – ředitelka školy

Mgr. Ida Žváčková – statutární zástupce, výchovný a kariérový poradce

Mgr. Pavel Zelený – zástupce ředitelky školy, pracovník IT

Mgr. Anežka Gronychová – učitelka řídící praktické vyučování, školní metodik prevence

Třídní učitel dané třídy

3.5 Společný postup při řešení šikanování

První pomoc při počáteční šikaně:	Krizový scénář pro výbuch skupinového násilí při pokročilé šikaně:
1. odhad závažnosti a formy šikany; 2. rozhovor s těmi, kteří na šikanování upozornili, a s oběťmi; 3. nalezení vhodných svědků; 4. individuální rozhovory se svědky (nepřípustné je společné vyšetřování agresorů a svědků a konfrontace oběti s agresory);	A. První (alarmující) kroky pomoci 1. zvládnutí vlastního šoku – bleskový odhad závažnosti a formy šikany; 2. bezprostřední záchrana oběti, zastavení skupinového násilí. B. Příprava podmínek pro vyšetřování 3. zalarmování pedagogů na poschodí a informování vedení školy;

5. ochrana oběti; 6. předběžné vyhodnocení a volba ze dvou typů rozhovoru: a) rozhovor s oběťmi a rozhovor s agresory (směřování k metodě usmíření); b) rozhovor s agresory (směřování k metodě vnějšího nátlaku); 7. realizace vhodné metody: a) metoda usmíření; b) metoda vnějšího nátlaku (výchovní pohovor nebo výchovná komise s agresorem a jeho rodiči); 8. třídnická hodina: a) efekt metody usmíření; b) oznámení potrestání agresorů; 9. rozhovor s rodiči oběti; 10. třídní schůzka; 11. práce s celou třídou.	4. zabránění domluvě na křivé skupinové výpovědi; 5. pokračující pomoc oběti (přivolání lékaře); 6. oznámení na policii, paralelně – navázání kontaktu se specialistou na šikanování, informace rodičům. C. Vyšetřování 7. rozhovor s obětí a informátory; 8. nalezení nejslabších článků, nespolupracujících svědků; 9. individuální, případně konfrontační rozhovory se svědky; 10. rozhovor s agresory, případně konfrontace mezi agresory, není vhodné konfrontovat agresora (agresory) s obětí (oběťmi). D. Náprava 11. metoda vnějšího nátlaku a změna konstelace skupiny.
--	---

Komentář k jednotlivým krokům postupů viz kniha Nová cesta k léčbě šikany - Kolář M. (2011)

Postup řešení šikany:

a) *Učitel je svědkem šikany – brutálního násilí*

- Bezprostřední záchrana oběti! Odvést oběť okamžitě ze třídy.
- Domluvit se s ostatními pedagogy na spolupráci při vyšetřování.
- Pokračovat v pomoci a podpoře oběti (dát oběti napít, zajistit lékařské vyšetření)! Po návratu od lékaře nepouštět oběť zpět do třídy.
- Kontaktovat rodiče oběti – při rozhovoru s rodiči se vyvarovat slovu šikana, ujistit je, že se konflikt řeší.
- Ohlásit celou věc policii.
- Následuje vlastní vyšetřování.

b) *Učitel se o šikaně od někoho dozví*

- OVĚŘIT informaci a podle stádia šikany se výchovná komise dohodne o dalším postupu.

Vyšetřování počáteční šikany

- Rozhovor s těmi, kteří na šikanování upozornili, a s oběťmi.
- Nalezení vhodných svědků.
- Individuální, případně konfrontační rozhovory se svědky (nikoli však konfrontace obětí a agresorů).
- Zajištění ochrany obětí.
- Rozhovor s agresory, případně konfrontace mezi nimi.

- Kontaktovat zákonné zástupce oběti – (ne v přítomnosti dítěte!!), při rozhovoru s rodiči nemluvit o šikaně, pouze si ověřit signály (zvraty v chování, noční děsy, poškozené věci, zhoršení prospěchu atd.).
- Vyžádat souhlas rodičů k vyšetřování (podpis zákonného zástupce), zdůraznit zájem na bezpečí dítěte.
- Ze všech jednání musí být vyhotoven zápis s podpisy zúčastněných.
- Pro potrestání agresora využít výchovných opatření – viz Školní řád.

Pokročilá šikana s neobvyklou formou – výbuch skupinového násilí vůči oběti

- Překonání šoku pedagogického pracovníka a bezprostřední záchrana oběti.
- Domluva pedagogických pracovníků na spolupráci a postupu vyšetřování.
- Zabránění domluvě agresorů na křivé výpovědi.
- Pokračující pomoc a podpora oběti.
- Nahlášení policii.
- Vlastní vyšetřování.
- V rámci první pomoci je nutné při pokročilých, brutálních a kriminálních šikanách spolupracovat s dalšími institucemi a orgány, a to zejména s pedagogicko-psychologickou poradnou, střediskem výchovné péče, orgánem sociálně právní ochrany dítěte, Policií ČR.
- V případě negativních dopadů šikanování na oběť je nutné zprostředkovat jí péči pedagogicko-psychologické poradny, střediska výchovné péče, speciálně pedagogického centra nebo dalších odborníků (klinických psychologů, psychoterapeutů nebo psychiatrů).
- Dále pracovat s agresorem (jeho náhled na jeho chování, motivy, rodinné prostředí). V případě potřeby mu zprostředkovat péči pedagogicko-psychologické poradny, střediska výchovné péče nebo jiných odborníků – klinických psychologů, psychoterapeutů nebo psychiatrů.

Při řešení by se škola měla vyvarovat těchto nevhodných postupů:

- přehlížení, bagatelizací agresivního nebo násilného chování,
- odkazování na to, aby si oběť svoji situaci řešila sama, „postavila se jim“,
- nucení žáků, aby veřejně řekli, co viděli nebo se veřejně ihned na místě omlouvali,
- vedení rozhovoru s žákem o situaci před ostatními žáky, vedení rozhovorů žáků zapojených do šikany společně,
- nedostatečného vyhodnocení závažnosti problému a z toho plynoucí volby neadekvátních postupů nebo nepřiměřeného trestu,
- emotivního řešení problému (k řešení problému je třeba přistupovat věcně),
- agresivního řešení problému (např. násilím),
- příliš autoritativního řešení (např. zastrašováním nebo vyhrožováním), což může vést spíše ke zhoršení situace, případně ke skrytějším formám šikany, nebo i k jinému rizikovému jednání,
- předjímání recidivy útočníka,
- řešení i méně závažného rizikového chování v součinnosti s policií (zbytečná kriminalizace útočníka),
- automatického obviňování oběti (sekundární viktimizace),
- vyhýbání se problematickým aktivitám jako zdrojem budoucí šikany.

Krizové scénáře:

→ viz Krizové plány školy – šikana.

3. 6 Primární prevence v třídních hodinách

Třídní učitelé sledují vztahy ve třídě, podílí se na rozvoji pozitivních vztahů mezi žáky/studenty na zlepšení třídního klimatu. Žáci/studenti jsou poučeni o tom, co je a co není šikana, na koho se mají obrátit, mají-li na šikanu podezření (třídní učitelé, výchovný poradce, metodik prevence, vedení SZŠ a VOŠZ, jakýkoliv pedagog).

3. 7 Primární prevence ve výuce

Problematika šikany a její prevence je zapracováno do jednotlivých vyučovacích předmětů (viz. tabulka Prevence RCH v ŠVP). Učitelé se soustřeďují na rozvíjení pozitivních vztahů mezi žáky/studenty, zlepšení vzájemné komunikace, spolupráci s rodiči žáků, posílení pozitivního klimatu školy, třídy, v jednotlivých třídách pracují na posílení důvěry, tolerance, spolupráce, pracují s a dynamikou třídního kolektivu, spoluvytvářejí bezpečné prostředí školy.

3. 8 Primární prevence ve školních a mimoškolních programech mimo vyučování

SZŠ a VOŠZ provádí prevenci o přestávkách a při všech činnostech organizovaných školou (exkurze, výlety, kurzy – seznamovací, lyžařský, sportovně-turistický, zájmové kroužky,...). Žáci/studenti mají možnost využívat schránku důvěry, konzultace výchovné poradkyně, školního metodika prevence).

3. 9 Ochranný režim

Školní řád

- všichni pedagogičtí pracovníci, zejména školní metodik prevence, průběžně sledují konkrétní podmínky a situaci ve škole z hlediska výskytu rizikových forem chování uplatňují různé formy a metody umožňující včasné zachycení ohrožených žáků/studentů,
- školní metodik prevence zajišťuje spolupráci s rodiči v oblasti prevence, informuje je o preventivním programu školy a dalších aktivitách, školní metodik prevence spolupracuje na základě pověření ředitele školy s dalšími institucemi na sociálně právní ochranu dětí a mládeže,
- projevy šikanování mezi žáky/studenty, tj. násilí, omezování osobní svobody, ponižování apod., kterých by se dopouštěli jednotliví žáci/studenti nebo skupiny žáků/studentů vůči jiným žákům/studentům nebo skupinám (zejména v situacích, kdy jsou takto postiženi žáci/studenti mladší a slabší), jsou v prostorách školy a při školních akcích přísně zakázány a jsou považovány za hrubý přestupek proti řádu školy,
- podle okolností ředitel školy uváží možnost dalšího postihu žáků/studentů, kteří tento zákaz přestoupí, a bude o svých zjištěních informovat jejich zákonné zástupce,
- pedagogičtí pracovníci dbají, aby etická a právní výchova, výchova ke zdravému životnímu stylu a preventivní výchova byla vyučována v souladu se školním vzdělávacím programem,
- pedagogičtí pracovníci jsou povinni v souladu s pracovním řádem vykonávat v budově školy kvalitní dohled nad žáky/studenty o přestávkách, před začátkem vyučování, po jeho skončení i během osobního volna žáků/studentů, a to hlavně v prostorách, kde by k rizikovým jevům mohlo docházet,
- účinná snaha minimalizovat šikanu na konkrétní škole vyžaduje, abychom vytvořili dobré sociální klima čili kamarádské bezpečné vztahy a vybudovali speciální program proti šikanování.

Výchovná a kázeňská opatření

- lze podle závažnosti tohoto porušení žákovi uložit:
 - napomenutí třídního učitele,
 - důtku třídního učitele,
 - důtku ředitele školy,
 - snížení známky z chování.
- výchovná opatření se udělují za:
 - nevhodné chování ke spolužákům, zaměstnancům školy a ostatní veřejnosti při akcích školy,
 - vulgární chování,
 - agresivita, násilí,
 - šikana včetně kyberšikany,
 - xenofobie, rasismus, intolerance a antisemitismus,
 - nevhodné chování se sexuálním podtextem.

Nápravná opatření

- realizace individuálního výchovného plánu agresora,
- převedení do jiné třídy, pracovní či výchovné skupiny (je třeba individuálně posoudit efektivitu tohoto opatření, aby nedošlo k přesunutí šikany do nového prostředí a podmínek);
- vyloučení ze školy při mimořádně závažné šikaně a opakované šikaně po rozhodnutí výchovné komise,
- doporučení rodičům, aby dobrovolně umístili žáka do pobytového oddělení střediska výchovné péče, případně doporučení realizovat dobrovolný diagnostický pobyt žáka v diagnostickém ústavu,
- podání návrhu orgánu sociálně-právní ochrany dětí k zahájení práce s rodinou, případně k zahájení řízení o nařízení předběžného opatření či ústavní výchovy s následným umístěním v diagnostickém ústavu.

3. 10 Spolupráce s rodiči

Rodiče jsou informováni o boji školy proti šikaně na třídních schůzkách, na webových stránkách školy. S veškerými aktivitami školy jsou rodiče průběžně seznamováni na webových stránkách školy. Dále mají možnost kontaktovat kohokoliv z pedagogických pracovníků ve škole, v rámci konzultačních hodin nebo individuálně dle domluvy.

3. 11 Školní poradenské služby

- školní metodik prevence:
Mgr. Anežka Gronychová gronychova@szssumperk.cz tel.: 583 213 308
konzultační hodiny: pondělí 12.00 – 14.00 hodin
úterý 12.00 – 14.00 hodin
pátek 10.00 – 11.00 hodin
individuálně dle potřeby
- výchovný a kariérový poradce:
Mgr. Ida Žváčková zvackova@szssumperk.cz tel.: 583 213 308
konzultační hodiny: úterý 14.30 – 15.00 hodin

středa 10.30 – 11.30 hodin
čtvrtek 9.00 – 10.00 hodin
individuálně dle potřeby

- školní psycholog:
PhDr. Pavel Čapka capka.pav@gmail.com tel.: 604 651 097
konzultační hodiny: lichý týden v pondělí 12.00 – 14.00 hodin v budově
školy, telefonicky + emailem kdykoliv

3. 12 Spolupráce se specializovanými zařízeními, kontakt na spec. zařízení

Dle potřeby škola spolupracuje s:

MŠMT ČR, Primární prevence – Oddělení základního vzdělávání, pracoviště MŠMT, Karmelitská 5, 118 12 Praha 1 – Malá Strana

- Mgr. Svatopluk Pohořelý (vedoucí oddělení základního vzdělávání)
- svatopluk.pohorely@msmt.cz; tel.: 234 812 132
- Mgr. Jana Kubecová (PPRCH u dětí a mládeže, dotační program v oblasti primární prevence), jana.kubecova@msmt.cz; tel.: 234 812 104

Oddělení speciálního vzdělávání, školských poradenských zařízení a primární prevence

- Mgr. Ivana Blažková (vedoucí oddělení), ivana.Blazkova@msmt.cz; tel.: 234 811 886

Krajský školský koordinátor prevence OK – Odbor školství a mládeže, oddělení vzdělávacích programů a dotací, Jeremenkova 40b, RCO, 779 00 Olomouc

- PhDr. Ladislav Spurný (primární prevence ve školství); l.spurny@olkraj.cz; tel: 585 508 545

Oblastní metodik prevence rizikového chování PPP a SPC OK – Husitská 12, 78701 Šumperk

- Mgr. Hana Prejdová; hana.prejdova@ppp-sumperk.cz; tel: 583 215 279, 775 887 197

Městský úřad Šumperk – Lautnerova 1, 78701 Šumperk

Odbor sociálních věcí

- Ing. Pavla Skálová (vedoucí odboru); pavla.skalova@sumperk.cz; tel.: 583 388 920, 721 343 213

Oddělení sociálně právní ochrany dětí a prevence (OSPOD)

- Mgr. Nikola Šebestová (vedoucí oddělení), nikola.sebestova@sumperk.cz; tel.: 583 388 907
- Bc. Adéla Kvapilová, DiS. (kurátor pro děti a mládež), adela.kvapilova@sumperk.cz; tel.: 583 388 807
- Mgr. Petr Vlach (kurátor pro děti a mládež) petr.vlach@sumperk.cz; tel.: 583 388 904
- Mgr. Vladimír Příbyl (kurátor pro děti a mládež) vladimir.pribyl@sumperk.cz; tel.: 583 388 954

Městský úřad Zábřeh – Náměstí Osvobození 345/15, 789 01 Zábřeh

Odbor sociálních věcí

- Mgr. Jana Kapplová (vedoucí Odboru sociálních věcí); jana.kapplova@muzabreh.cz; tel.: 583 468 120

Oddělení sociálně právní ochrany dětí a prevence (OSPOD)

- Mgr. Hana Horčicová (vedoucí oddělení);
hana.horcicova@muzabreh.cz; tel.: 583 468 127
- Bc. Lenka Musilová, DiS. (kurátorka pro děti a mládež)
lenka.musilova@muzabreh.cz; tel.: 583 468 129
- Bc. Pavla Chmelařová (kurátorka pro děti a mládež)
pavla.chmelarova@muzabreh.cz; tel.: 583 468 130

Městský úřad Mohelnice – U Brány 916/2, 789 85 Mohelnice
Odbor sociálních věcí

- Mgr. Jiří Urban (vedoucí odboru)
urbanj@mohelnice.cz; tel.: 583 452 163
- Mgr. Michaela Mikulášová (kurátorka pro děti a mládež)
mikulasovam@mohelnice.cz; tel.: 583 452 158
- Mgr. Lenka Šváchová (kurátorka pro děti a mládež)
svachoval@mohelnice.cz; tel.: 583 452 181

Policie ČR

Územní odbor Šumperk – Havlíčkova 8, 787 01 Šumperk
su.uo.podatelna@pcr.cz; tel.: 974 779 299

Oddělení tisku a prevence

- por. Mgr. Ladislav Jílek (preventista)
ladislav.jilek@pcr.cz; tel.: 974 779 208, 721 859 676

Obvodní oddělení Šumperk – Havlíčkova 10, 787 01 Šumperk

- su.oo.sumperk.podatelna@pcr.cz; tel.: 974 779 651

Obvodní oddělení Zábřeh na Moravě – Postřelmovská 7, 789 01 Zábřeh

- su.oo.zabreh.podatelna@pcr.cz; tel.: 974 789 601

Obvodní oddělení Mohelnice – Generála Svobody 22, 789 85 Mohelnice

- su.oo.mohelnice.stsl@pcr.cz; tel.: 974 789 301

Městská policie

MP Šumperk – Jesenická 31, 787 01 Šumperk

- martin.pelnar@sumperk.cz; tel.: 156, 583 213 000

MP Zábřeh – Náměstí Osvobození 345/15, 789 01 Zábřeh

- straznici@mp.zabreh.cz; tel.: 156, 583 411 594, přímo na hlídku: 737 518 492

MP Hanušovice – Školní 199, 788 33 Hanušovice

- mestska.policie@mu-hanusovice.cz; tel.: 733 530 539; 725 376 414

Probační a mediační služba – M. R. Štefánika 412/12b, 787 01 Šumperk

- Ing. Eva Čmakalová (vedoucí střediska)
ecmakalova@pms.justice.cz; tel.: 773 794 439

- Mgr. Eva Hasalová, DiS. (probační úředník pro mládež, primární prevence)
ehasalova@pms.justice.cz; tel.: 734 362 942

Středisko výchovné péče Dobrá Vyhlídka – tel.: 583 284 011, 778 445 825

Ambulance + internát: Vyhlídka 369/1, 787 01 Šumperk

Ambulance v centru: Bulharská 372/8, 787 01 Šumperk

Ambulance Jeseník: Karla Čapka 1147/10, 790 01 Jeseník

- Mgr. Alena Sekyrová Pokorná (vedoucí SVP), svp.vedouci@dds-spk.cz; tel.: 778 445 825
- Mgr. Jana Poláková (psycholog) – svp.polakova@dds-spk.cz; tel.: 778 526 639
- Mgr. Radek Císař (etoped) – svp.etoped@dds-spk.cz; tel.: 770 117 677
- Mgr. Daniela Motáňová (etoped) – svp.etoped2@dds-spk.cz; tel.: 771 131 715
- Mgr. Jana Žouželková (etoped) – svp.etoped1@dds-spk.cz; tel.: 773 745 898
- Bc. David Walter (etoped) – svp.etoped3@dds-spk.cz; tel.: 773 745 897

Nemocnice Šumperk - tel. 583 331 111

Kliničtí psychologové pro děti a mládež

Šumperk: PhDr. Marie Totínová – M. R. Štefánika 967, 787 01 Šumperk, tel.: 583 311 320
PhDr. Kateřina Jurenková – Slovanská 260, 787 01 Šumperk, tel.: 737 837 298
PhDr. Svatopluk Morávek - Radniční 231/4, 787 01 Šumperk, tel.: 583 217 410,
775 932 381

Zábřeh: PhDr. Konečná Dagmar, Psychologická ordinace Dakord
Náměstí Osvobození 28A, 789 01 Zábřeh,
dagmar.konecna@dakord.cz; tel.: 737 106 922
Mgr. Veronika Jarmarová
Náměstí 8. května 1, 789 01 Zábřeh;
jarmarova.veronika@seznam.cz; tel.: 605 577 983

Mohelnice: Mgr. Petra Krylová
Lékárnická 1019/3, 789 85 Mohelnice, p.krylova@seznam.cz; tel.: 605 488 633

Psychiatri pro děti

Šumperk: Psychiatrie pro děti s.r.o. - MUDr. Eva Rozsivalová
Šmeralova 527, 787 01 Šumperk
detskapsychiatrie.su@centrum.cz; tel.: **583 219 713**

Zábřeh: MUDr. Pavla Zechová - Školská 15, Zábřeh 789 01
pavlazechova@ordinacedusevnihozdravi.cz; tel.: 583 411 600, 607 147 650

Poradna pro rodinu – středisko sociální prevence – Palackého 2, 787 01 Šumperk

- ppr.sumperk@ssp-ol.cz; tel.: 583 213 141, 731 447 454;
tel.: 725 477 295 problematika domácího násilí
- Bc. Kateřina Linhartová, DiS. (vedoucí poradny)
linhartova@ssp-ol.cz; tel.: 725 477 295

Poradna zdraví – 8. května 20, 787 01 Šumperk

- Mgr. Jolana Kepřtová – jolana.keprtova@seznam.cz; tel.: 732 960 137

Pontis Šumperk o.p.s. – pontis@pontis.cz; tel.: 583 211 766

- Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež Rachot
17.listopadu 630/6, 78701 Šumperk, rachot@pontis.cz; tel.: 583 550 237
- Ľubica Hanáková, Bc. (vedoucí), hanakova.lubica@pontis.cz; tel.: 778 087 717
- K-Centrum Krédo Šumperk
tel. 583 550 235, 774 716 020; pospisilova.hana@pontis.cz

Společnost Podané ruce o.p.s. – infolinka@podaneruce.cz

- Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež Hanušovice
Hlavní 136, 788 33 Hanušovice, nzdm.han@podaneruce.cz; tel.: 773 743 569
- Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež Zábřeh
Postřelmovská 465/1A, 789 01 Zábřeh, nzdm.mz@podaneruce.cz; tel.: 776 177 797
- Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež Mohelnice
Zámecká 19/11, 789 85 Mohelnice, nzdm.mz@podaneruce.cz; tel.: 770 159 222

Poradna E-Bezpečí

<https://poradna.e-bezpeci.cz/>

– pro oblast RCH na internetu (Ublížíte ti někdo na internetu?) www.napisnam.cz

E-Bezpečí

www.e-bezpeci.cz

Středisko sociální prevence, Olomouc

tel. 585 414 600 nonstop, <http://ssp-ol.cz/>

Linka bezpečí – pro děti a studenty do 26 let – zdarma, nonstop

tel.: 116 111, pomoc@linkabezpeci.cz, anonymní chat denně 9–13h a 15–19h
www.linkabezpeci.cz

Linka bezpečí – rodičovská linka – pro dospělé jednající v zájmu dětí

tel. 606 021 021 (po–čt 9–21 h, pá 9–17 h), pomoc@rodicovskalinka.cz
anonymní chat každou neděli 17–21 h, www.rodicovskalinka.cz

Linka pomoci obětem kriminality a domácího násilí – zdarma, nonstop, tel: 116 006

www.bkb.cz

Linka první psychické pomoci (pro dospělé) – zdarma, nonstop, tel. 116 123,

anonymní chat každý všední den 13–18 h, víkendy a státní svátky 8–13 h

www.linkapsychickepomoci.cz

Linka pro rodinu a školu – bezplatná NONSTOP telefonická služba pro metodiky prevence ve školství a pedagogické pracovníky inzerováno jako služba pro rodinu a školu, tedy pro učitele, vychovatele, žáky, studenty, rodiče na telefonním čísle 116 000, více webové stránky
116000@cestazkrize.net; <http://linkaztracenedite.cz/>

Telefonické poradenství pro školy a školská zařízení, které je určeno pro pedagogické pracovníky, žáky i jejich rodiče, je dostupné na telefonních číslech 283 881 250 a 283 882 296 poradenské linky Institutu pedagogicko-psychologického poradenství ČR.

3. 13 Vztahy se školami v okolí

Spolupráce se školami v Šumperku a Olomouckém kraji při prevenci a řešení šikany (setkání ředitelů škol, setkání metodiků prevence).

PŘÍLOHA 1: **Stadia šikanování a náročnost intervence**

Zkrácený popis stádií šikanování (Kolář, 2011)

Školní šikanování má svůj zákonitý vnitřní vývoj.

První stadium: Zrod ostrakismu

Jde o mírné, převážně psychické formy násilí, kdy se okrajový člen skupiny necítí dobře. Je neoblíbený a není uznávaný. Ostatní ho více či méně odmítají, nebaví se s ním, pomlouvají ho, spřádají proti němu intriky, dělají na jeho účet „drobné“ legrácky apod. Tato situace je již zárodečnou podobou šikanování a obsahuje riziko dalšího negativního vývoje.

První stadium se v podstatě odehrává v jakékoliv skupině. Všude je někdo neoblíbený nebo nevlivný, na jehož úkor je prima si dělat „legrácky“. Pak to ale jde dál, skupina si najde jakéhosi otloukánka. Třetí stadium je už klíčové, kdy se vydělí jádro útočníků a systematicky začne šikanovat nejvhodnější oběti. Do této chvíle lze věci jasně řešit. Následně ale dojde k bodu zlomu, kdy se šikanování stane nepsaným zákonem i pro opravdu slušné děti a celá skupina se stává krutou. V pátém stadiu – totalitě – se stane šikanování skupinovým programem.

Druhé stadium: Fyzická agrese a přitvrzování manipulace

V zátěžových situacích (což může být i školou vytvářené konkurenční prostředí), kdy ve skupině stoupá napětí, začnou ostrakizovaní žáci sloužit jako hromosvod. Spolužáci si na nich odreagovávají nepříjemné pocity například z očekávané těžké písemné práce, z konfliktu s učitelem nebo prostě jen z toho, že chození do školy je obtěžuje. Manipulace se přitvrzuje a objevuje se zprvu ponejvíce subtilní fyzická agrese. Stupňování agrese může být dáno také neřešením předchozí situace.

Třetí stadium (klíčový moment): Vytvoření jádra

Vytváří se skupina agresorů, úderné jádro. Tito šířitelé „viru“ začnou spolupracovat a systematicky, nikoliv již pouze náhodně, šikanovat nejvhodnější oběti. V počátku se stávají jejich oběťmi ti, kteří jsou už osvědčeným objektem ostrakizování. Třída ví, o koho jde. Jde o žáky, kteří jsou v hierarchii nejnižší, tedy ti „slabí“. Většinou platí mezi ostatními žáky názor - „raději on, než já“.

Čtvrté stadium: Většina přijímá normy

Normy agresorů jsou přijaty většinou a stanou se nepsaným zákonem. V této době získává neformální tlak ke konformitě novou dynamiku a málokdo se mu dokáže postavit. Platí „Buď jsi s námi, nebo proti nám.“ U členů „virem“ přemožené skupiny dochází k vytvoření jakési alternativní identity, která je zcela poplatná vůdcům. I mírní a ukáznění žáci se začnou chovat krutě – aktivně se účastní týrání spolužáka a prožívají při tom uspokojení.

Páté stadium: Totalita neboli dokonalá šikana

Násilí jako normu přijímají všichni členové třídy. Šikanování se stává skupinovým programem. Obrazně řečeno nastává éra „vykořisťování“. Žáci jsou rozděleni na dvě sorty lidí, které pro přehlednost můžeme označit jako „otrokáře“ a „otroky“. Jedni mají všechna práva, ti druzí nemají práva žádná. Ve čtvrtém a pátém stadiu hrozí reálné riziko prorůstání parastruktury šikany do oficiální školní struktury. Stává se to v případě, kdy iniciátor šikanování je sociometrickou hvězdou. Je žákem s výborným prospěchem, má kultivované chování a ochotně pomáhá pedagogovi plnit jeho úkoly.

Zvláštnosti u psychických šikan

U psychických šikan zůstává princip stadií nezměněn. Nicméně jejich podoba je jiná. V popředí je nepřímá a přímá verbální agrese čili psychické násilí. Často se zraňuje „jen“ slovem a izolací. Rozdíl je pouze v tom, že se nestupňuje násilí fyzické, ale psychické. Krutost psychického násilí si však v ničem nezadá s nejbrutálnější fyzickou agresí.

Stupně šikany se váží k obtížnosti nápravy

Znalost vnitřního vývoje šikanování nám umožňuje respektovat stupně obtížnosti řešení, diferencovat pomoc a promyšleně volit diagnostické a terapeutické postupy. V zásadě jsou tři hlavní důvody, proč potřebujeme v praxi pracovat se základním pětistupňovým schématem stadií:

1. Existuje zásadní rozdíl ve vyšetřování a dílčí pomoci u počátečního (tj. prvního, druhého a třetího) a u pokročilého stadia (tj. čtvrtého a pátého), kde už jde o *onemocnění* skupiny (patří odborné pomoci zvenčí). U prvních tří stadií nalezneme vhodné svědky a žáky ochotné spolupracovat na změně. Zatímco u čtvrtého a pátého stadia zůstáváme obvykle sami proti všem. Pro praxi první pomoci je dále důležité rozlišení dvou počátečních, tzv. rozptýlených stadií, kdy ještě ubližování slabším není řízeno, a třetího stadia, kdy již existuje skryté organizované jádro agresorů, které klade intervenci tuhý odpor. Řešení prvního a druhého stadia je nejsnadnější. V některých vhodných případech použijeme netrestající metodu (lze využít někdy i metodu usmíření a omluvy). Ve třetím stadiu, kdy se již formuje tzv. *protiúdržavný* systém, musí mít první pomoc speciální a v nějaké míře restriktivní charakter.

2. Celková práce se skupinou, která je klíčová pro zastavení *epidemie*, má svoje specifika pro každé stadium. První dvě rozptýlená stadia, kde se negativní proces rodí a nemá ještě kořeny, lze často zvládnout programy osobnostní a sociální výchovy, které reflektují šikanu. Intervence ve třetím stadiu však již vyžaduje specializovaný program proti šikaně. V případě, že skupina *onemocněla* čtvrtým a pátým stadiem – normy šikanování jsou zakořeněny a *protiúdržavný* systém je v chodu, ji musíme nejdříve rozbít a vytvořit novou konstelaci žáků, která dává naději na úspěšnou nápravu.

3. Stadia šikany umožňují nastavit hranici možností různých odborníků kvalifikovaně pomoci. Zhruba lze říci: Odborníci prvního kontaktu zvládnou první, druhé a někdy i třetí stadium. Specialisté na šikanu jsou vybaveni pro řešení třetího, ale i čtvrtého a pátého stadia. S tím, že některé komplikované případy pokročilých šikan nevyřeší ani specialisté a lze pouze jen mírnit škody.

PŘÍLOHA 2: Rozdíly mezi šikanováním a škádlením (Kolář, 2011)

ŠKÁDLENÍ	ŠIKANOVÁNÍ
Definice: Škádlení patří k rovnocenným, kamarádkým nebo partnerským vztahům. Chápáno je jako projev přátelství. Za škádlení se považuje žertování (popichování, zlobení) za účelem dobré nálady a není v něm vítěz ani poražený.	Definice: Šikanování patří do násilných a závislostních vztahů. Za šikanování se považuje, když jeden nebo více žáků úmyslně a opakovaně ubližuje druhým. Znamená to, že dítěti někdo, komu se nemůže ubránit, dělá, co je mu nepříjemné, co ho ponižuje nebo to prostě bolí.
1. Záměr: Vzájemná legrace, radost a dobrá nálada.	Záměr: Ublížit, zranit a ponižit.
2. Motiv: Náklonnost, sblížení, seznamování, zájem o druhé. Rozpouštění napětí ve třídě a navozování uvolněné a pohodové atmosféry. z odolňování, zmužnění.	Motiv: Základní tandem – moc a krutost. Další motivy překonávání samoty, zabíjení nudy, zvědavost ala Mengele, žárlivost, předcházení vlastnímu týrání, vykonání něčeho velkého...
3. Postoj: Respekt k druhému a sebeúcta.	Postoj: Devalvace, znevážení druhého
4. Citlivost: Vcítění se do druhých.	Citlivost: Tvrdost a nelítostnost.
5. Zranitelnost: Dítě není zvýšeně zranitelné a přecitlivělé.	Zranitelnost: Bezbrannost, oběť se neumí, nemůže či nechce bránit.
6. Hranice: Obě strany mají možnost obhájit své osobní teritorium. Vzájemné vnímání a respektování verbálních i neverbálních limitů. Při divočejším škádlení žádný nepoužije své plné síly nebo silnější mírní své akce.	Hranice: Prolamování hranic, „znásilňování“ druhého. Silnější strana nebere ohled na slabšího. Oběť dává najevo, že je jí to nepříjemné, útočníci pokračují dál. Někdy sadomasochistická interakce.
7. Právo a svoboda: Rovnoprávnost účastníků. Dítě se může bránit a škádlení opětovat, případně ho může zastavit a vystoupit z něho.	Právo a svoboda: Bezpráví. Pokud se dítě brání nebo dokonce „legraci“ oplátí, je tvrdě ztrestáno!
8. Důstojnost: Zachování důstojnosti. Dítě nemá pocit ponižení. Necítí se trapně a uboze.	Důstojnost: Ponižení lidské důstojnosti. Dítě je zesměšňováno a ponižováno.
9. Emoční stav: Radost, vzrušení ze hry, lehké naštvání. I nepříjemné! Ale ne bezmoc.	Emoční stav: Bezmoc! Strach, stud, bolest. Nepříjemné a bolestivé prožívání útoku.
10. Dopad: Podpora sebehodnoty, pozitivní nálada.	Dopad: Pochybnosti o sobě, nedostatek důvěry, úzkost, deprese. Dítě má strach ze školy.

PŘÍLOHA 3: Přímé a nepřímé varovné signály šikanování (MŠMT, 2016)

Přímé varovné signály šikanování

- posměšné poznámky na adresu žáka, pokořující přezdívka, nadávky, ponižování, hrubé žerty na jeho účet, např. z důvodu etnicity, sexuální orientace, náboženského vyznání apod.,
- kritika žáka, zejm. pronášené nepřátelským, nenávistným, pohrdavým tónem,
- nátlak na žáka, aby dával věcné nebo peněžní dary šikanujícímu nebo za něj platil,
- příkazy od jiných spolužáků, zejména pronášené panovačným tónem,
- žák se podřizuje ponižujícím a panovačným příkazům spolužáků,
- nátlak na žáka k vykonávání nemorálních až trestných činů, nucení k spoluúčasti na nich,
- honění, strkání, štouchání, rány, kopání, které třeba nejsou zvlášť silné, ale je nápadné, že je oběť neoplácí,
- rvačky, v nichž jeden z účastníků je zřetelně slabší a snaží se uniknout,
- žák se snaží bránit cestou zvýšené agrese, podrážděnosti, odmítání učitelům apod.

Nepřímé varovné signály šikanování

- žák je o přestávkách často osamocený, ostatní o něj nejeví zájem, nemá kamarády,
- při týmových sportech bývá jedinec volen do družstva mezi posledními,
- při přestávkách vyhledává blízkost učitelů,
- má-li žák promluvit před třídou, je nejistý, ustrašený,
- působí smutně, nešťastně, stísněně, mívá blízko k pláči,
- stává se uzavřeným,
- jeho školní prospěch se někdy náhle a nevysvětlitelně zhoršuje,
- poškozené, znečištěné věci,
- jeho věci jsou poškozené nebo znečištěné, případně rozházené;
- zašpiněný nebo poškozený oděv;
- stále postrádá nějaké své věci;
- odmítá vysvětlit poškození a ztráty věcí nebo používá nepravděpodobné výmluvy;
- mění svoji pravidelnou cestu do školy a ze školy;
- začíná vyhledávat důvody pro absenci ve škole;
- odřeniny, modřiny, škrábance nebo řezné rány, které nedovede uspokojivě vysvětlit.

Zákonní zástupci žáků by si měli všimnout především těchto možných signálů šikanování:

- za dítětem nepřicházejí domů spolužáci nebo jiní kamarádi;
- dítě nemá kamaráda, s nímž by tráвило volný čas, s nímž by si telefonovalo apod.;
- dítě není zváno na návštěvu k jiným dětem;
- nechutí dítěte jít ráno do školy (zvláště když dříve mělo dítě školu rádo). Dítě odkládá odchod z domova, případně je na něm možno pozorovat i strach;
- ztráta chuti k jídlu;
- dítě nechodí do školy a ze školy nejkratší cestou, případně střídá různé cesty, prosí o odvoz autem;
- dítě chodí domů ze školy hladové (agresoři mu berou svačinu nebo peníze na svačinu);
- usíná s pláčem, má neklidný spánek, křičí ze snu, např. "Nechte mě!";
- dítě ztrácí zájem o učení a schopnost soustředit se na ně;

- dítě bývá doma smutné či apatické nebo se objevují výkyvy nálad;
- zmínky o možné sebevraždě;
- odmítá svěřit se s tím, co ho trápí;
- dítě žádá o peníze, přičemž udává nevěrohodné důvody (například opakovaně říká, že je ztratilo), případně doma krade peníze;
- dítě nápadně často hlásí ztrátu osobních věcí;
- dítě je neobvykle, nečekaně agresivní k sourozencům nebo jiným dětem, projevuje i zlobu vůči rodičům;
- dítě si stěžuje na neurčité bolesti břicha nebo hlavy, možná ráno zvrací, snaží se zůstat doma; své zdravotní obtíže může přehánět, případně i simulovat (manipulace s teploměrem apod.);
- dítě se vyhýbá docházce do školy;
- dítě se zdržuje doma více, než mělo ve zvyku.

PŘÍLOHA 4: Šikana zaměřená na učitele: jak jí předcházet a jak ji řešit

(1) Šikana zaměřená na učitele ze strany žáků musí být chápána jako celostní a multidimenzionální problém, který se týká všech členů školy. Není pouze výsledkem osobnostních charakteristik učitele nebo jeho sociálních či pedagogických kompetencí, jak bývá někdy interpretována. Neměla by být proto v žádném případě považována za individuální záležitost konkrétního pedagoga, kterou by si měl vyřešit sám. Odpovědnost za prevenci a řešení šikany nese vedení školy, potažmo také zřizovatel.

(2) Šikana zaměřená na učitele je specifická tím, že dojde k narušení jasně definovaných rolí (učitel × žák) a **žák/student se dostane do pozice větší moci než pedagog, bez ohledu na formálně vyšší moc a autoritu učitele**. Tato forma šikany je tedy charakteristická tím, že strana s nižším statusem a nižší mírou formálně přidělené moci ubližuje straně s vyšším statusem a formální autoritou.

(3) Šikana zaměřená na učitele se nejčastěji odehrává ve škole – ve třídách a na chodbách, nicméně může se odehrávat také mimo školu ve veřejných prostorech, v místě bydliště pedagoga nebo v kyberprostoru.

(4) **Je zapotřebí mít na paměti, že šikanou může trpět i vysoce zkušený a kompetentní pedagog**, který dobře zná svůj předmět, ovládá třídní management a má dobré pedagogické schopnosti. Ani takový pedagog nemusí disponovat kapacitou zamezit některým šikanujícím projevům vůči sobě. Pedagog může vnímat situaci, kdy je šikanován žáky, jako stigma a pociťuje stud a selhání, což mu zároveň často brání vyhledat pomoc u kolegů, vedení školy nebo ve svém okolí. V řešení situace pak pedagoga také oslabuje obecně zažitý mylný názor, že kompetentní pedagogové problém s udržováním kontroly ve třídě nemají. Učitelé se tak mohou ocitnout v paradoxní situaci, ve které jsou činěni zodpovědnými za násilí, které je namířeno proti nim samotným. Je zapotřebí, aby škola vytvořila bezpečné prostředí a atmosféru důvěry, ve kterém bude tento druh rizika – šikana učitele – uznán a budou nastaveny mechanismy a postupy (krizový plán) k ochraně pedagogů a k účinné prevenci a řešení takového chování, se kterými budou všichni žáci, pedagogové a zákonní zástupci seznámeni.

(5) Agresivní chování s cílem ublížit učiteli ze strany vedení (nejčastěji jako *bossing*), kolegů (nejčastěji jako *mobbing*), podřízených kolegů (nejčastěji jako *staffing*), nebo šikana ze strany zákonných zástupců nebude předmětem tohoto metodického pokynu, protože postrádá aspekt rizikového chování žáků. Tyto formy šikany patří do pracovněprávní problematiky a postupy řešení vymezuje zákoník práce, případně trestní zákoník či občanský zákoník. Jejich výskyt však zvyšuje pravděpodobnost pro výskyt *šikany mezi žáky* a také *šikany zaměřené na učitele* a jejich prevence a včasné a vhodné řešení musí být akcentovanou součástí vytváření bezpečného prostředí každé školy.

(6) Specifika pro prevenci šikany zaměřené na učitele

Pro prevenci šikany zaměřené na učitele platí doporučení pro vytváření a udržování bezpečné školy uvedené v Čl. 3 tohoto metodického pokynu. Pravděpodobnost výskytu šikany zaměřené na učitele dále snižuje:

- Prevence stojí na celoškolském přístupu, který akcentuje dobré sociální klima, připouští riziko výskytu šikany učitele ve škole, otevřeně takové chování odmítá a realizuje prevenci případně intervenci, pokud k výskytu dojde. Uvědomění si rizika a jeho deklarace může významně snížit rozvoj šikany.
- Vedení školy vyjadřuje pedagogům podporu, oceňuje jejich práci, vytváří atmosféru důvěry, podporuje spolupráci v pedagogickém sboru a zastává nekonfliktní způsob řešení problémů.

- Škola má jasně stanovený způsob, jakým mají pedagogové podezření na šikanu své osoby nebo kolegy, nebo oznámení o šikaně podat, komu a jak s tím bude nakládáno.
- Pedagog nastavuje a uplatňuje jasná pravidla ve třídě; na konflikt nebo nerespektování reaguje včas, pracuje s pravidly v chování a používá stanovené důsledky jejich nerespektování konzistentně; vyhýbá se řešení konfliktu a konfrontací ze strany žáka před celou třídou, usměrňuje řešení na individuální konzultaci; vyhýbá se konfrontačnímu tónu.
- Pedagog posiluje zapojení žáků/studentů do výuky, dává jim na výběr, činí úkoly a výuku pro žáky/studenty zajímavými, propojuje výuku s běžným životem a potřebami žáků; jeho výklad a očekávání jsou pro žáky srozumitelné, odpovídají obtížnosti, kterou mohou zvládnout apod.
- Očekává úspěch u všech žáků a podporuje je, dává žákům zpětnou vazbu k tomu, co udělali dobře, staví na silných stránkách žáků.
- Nezpůsobuje ponížení nebo zesměšnění žáka před třídou; při hodnocení žáka zachovává jeho důstojnost.
- Všímá si změn v náladě, emocích a v chování žáků a včas na ně reaguje.
- Problémy neřeší sám, ale ve spolupráci se školním poradenským pracovištěm, případně s vedením školy.
- Všímá si prosociálního a kooperativního chování žáků a oceňuje je; podporuje kooperaci mezi žáky a prostředím, kde se každý žák/student cítí přijatý.

(7) Specifika pro řešení šikany zaměřené na učitele

Pro řešení šikany zaměřené na učitele platí doporučení uvedené v Čl. 4 tohoto metodického pokynu. Dále je důležité respektovat tyto zásady:

- Pedagog, který čelí šikaně ze strany žáků, je v dané situaci v pozici oběti, která by neměla zůstat v situaci sama, ale měla by vyhledat pomoc ostatních. Nelze očekávat, že situaci, kterou lze klasifikovat jako šikanu, vyřeší pedagog v pozici oběti sám. Proto je zapotřebí, aby tuto skutečnost škola neočekávala a nevyžadovala. Naopak je zapotřebí, aby podporovala své pedagogy k vyhledání pomoci, zajistila bezpečí pro pedagoga a řešila vzniklou situaci se žáky, rodiči a ostatními pedagogy.
- Škola musí mít připravený krizový plán, ve kterém bude specifikováno, jak se v situaci naplnění tohoto rizika zachová, jakou roli a možnosti řešení krizové situace má sám pedagog, jakou roli vedení školy, školní poradenské pracoviště apod. Plán rovněž zahrnuje pokyny pro zajištění bezpečí pro ohroženého pedagoga a žáky.
- V případě bezprostředního ohrožení pedagoga žákem/žáky se pedagog řídí krizovým plánem školy. Pokud je tento plán nedostatečný, zajistí si pedagog pro sebe bezpečí (odejde ze třídy, přivolá si pomoc apod.) a požádá o spolupráci jiného kolegu nebo vedení školy pro zajištění dohledu ve třídě, případně izolaci agresora a zajištění bezpečí pro ostatní žáky ve třídě vyžaduje-li to situace.
- Je zapotřebí, aby pedagog sám, jeho kolegové i vedení školy porozuměli tomu, že pedagog byl vystaven traumatickému zážitku. Tento zážitek může být bolestným i pro svědky (kolegy nebo žáky ve třídě). Je proto zapotřebí dovolit si čas na zpracování šoku, neobviňovat se, vyhledat si pro sebe sociální podporu od kolegů, přátel, rodiny, monitorovat u sebe znaky stresu, které se mohou objevit i později (např. problémy se spánkem, pozorností, úzkosti, zvýšená citlivost, nechut k jídlu nebo naopak) a případně vyhledat pro sebe odbornou pomoc.

- Šikana pedagoga bývá často spojena s šikanou mezi žáky. Škola zajistí posouzení sociálních vztahů ve třídě a na základě výsledků nastaví odpovídající řešení.
- Pro třídu, ve které se šikana odehrávala, zajistí škola intervenční program k řešení šikany za účelem znovunastolení bezpečí ve třídě (jedná se o program selektivní nebo indikované primární prevence, nikoli všeobecné prevence).
- Stejně jako u šikany mezi žáky i zde je potřeba, aby po takové situaci škola revidovala mechanismy a postupy (krizový plán), aby bylo zřejmé, jak zacházet s případnými podobnými situacemi v budoucnu.
- V případě, že je pedagog nespokojený s řešením situace ze strany vedení školy, může se obrátit na příslušný inspektorát práce.